Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 142 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 21 ՅՈՒՆԻՍ 1884 (Ն. Տ.) 3 ՅՈՒԼԻՍ — 10 ՌԱՄԱԶԱՆ 1301

ՊԱՅՄԱՆՔ

Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ. երկու անգամի համար 2 ղուրուշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ։

Օրագրոյ վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել

«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի»

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ. Ղալաթիա, Նորատունկեան խան, իսկ գաւառներէն հետեւեալ հասցեիւ՝

درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خانده ﴿ ارەوەلك ﴾

غزته‌سى اداره‌سنه

40 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ	համար	Տարեկան	ղահէկան արծաթ	200
»	»	Վեցամսեայ	» »	100
»	»	Եռամսեայ	» »	50
»	»	Ամսական	» »	20
»	»	Հատավ	» »	1
Գաւառաց	համար	Տարեկան	» »	240
»	»	Վեցամսեայ	» »	120
»	»	Եռամսեայ	» »	60
Օտար	երկիրներ	Տարեկան	Ֆրանք	56
»	»	Վեցամսեայ	»	28

Դուրս ղրկուած լրագրաց ծախքը խմբագրութեան վրայ է։

40 ՓԱՐԱ

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 21 ՅՈՒՆԻՍ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՔ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ ԽՆԴԻՐՔ

Ցորմէ հետէ անցան հրատապ աւուրք կաթողիկոսական վիճաբանութեանց և ընտրական գործողութեանց, Ազգային ժողովը վերստացաւ իւր նախկին կերպարան։ Ամեան կը բացուի ներկայութեան 25 Երեսփոխանաց, որոց թիւը չանցնիր 50ը։ Կան բազմաթիւ Երեսփոխանք որք չեն ներկայանար երբեք նիստերու շարունակաբար, և չորրորդ բացակայութեամբ իրենց երեսփոխանական իրաւունքը չկորուսանելու համար, միայն չորրորդ անգամուն կը բարեհաճին գալ ժողովի. բայց այն օր ալ ուրիշ բան չեն ըներ, բայց եթէ՝ ներկայութեան տումարին մէջ ստորագրելով՝ կը փութան մեկնիլ։ Ասոնցմէ նուազ անտարբերներ և առաւել անտարբերներ հաւասար թուով կը գտնուին։ Կան որք երկու կամ երեք նիստերու վրայ անգամ մը ներկայ կը գտնուին, և քիչ մը ժամանակ ունկնդրելով ատենական գործողութեանց, կը մեկնին։ Կան այնպիսիներ ալ որք թէեւ բանաւոր պատճառ չունենան բացակայութեան, թոյլ կուտան որ չորրորդ բացակայութեամբ իրենց անուն ջնջուի երեսփոխանական ցանկէն։ Այս անտարբերութիւն ի մասին երեսփոխանական պարտաւորութեանց՝ այնչափ տարածուած է, որ Կ. Պոլսոյ մէջ ներկայ գտնուող 110 ի չափ Երեսփոխաններէն հազիւ երեսունհինգերորդին մասնակցութեամբ կը անօրինուին սովորաբար Ազգին մեծ ու փոքր խնդիրք։ Միայն կաթողիկոսական ընտրութեան օրն էր որ այս Երեսփոխանաց ամենքն ալ ներկայ գտնուելու չափ պարտաճանաչութիւն ունեցան, և միայն կաթողիկոսական խնդրոյ վիճաբանութեանց մէջ էր որ ի Կ. Պոլիս ներկայ գտնուող Երեսփոխանաց հնգ... մասնակցութիւնք շարունակ վայելեց Ազգային ժողովը։ Բայց Երուսաղէմի պատրիարքական խնդիր, ելմտական խնդիր, վարչական խնդիր, դպրոցական խնդիր, առաջնորդական խնդիր, յարաբերական խնդիրք, և որ ի կարգին, անտարբեր կը թողուն Երեսփոխանութեան մեծամասնութիւնն։

Այս վիճակ յոյժ ցաւալի կը թուի մեզ։ Երեսփոխանաց մեծ մասին շարունակեալ բացակայութիւնք քանի մը մեծամեծ անպատեհութիւններ կ'ունենայ, որոց վրայ որչափ ազդուապէս ուշադրութիւն հրաւիրուի՝ կ'արժէ։ Առաջին և ակներեւ անպատեհութիւն մը սա է թէ, այս բացակայութեանց շնորհիւ, Երեսփոխանական ժողովն ազգային գործերն Ազգին կամաց ու փափաքից համեմատ անօրինելու անկարող կը լինի։ Գործոց անօրինութիւնը կը թողուի երեսփոխանաց սահմանափակ թիւոյ մը ձեռք, որոյ կամքն ինքնին չի կրնար Ազգին կամքը ներկայացնել։ Ազգ. Երեսփոխանական ժողովոյ մը առաջին պարտականութիւնն և գոյութեան առաջին իրաւունքը՝ զինք կազմող հասարակութեան ներկայացուցիչ լինել է, մինչդեռ 30-40 Երեսփոխանաց ներկայութիւնը միայն վայելող ժողով մը իրապէս և բարոյապէս՝ թէեւ ոչ օրինապէս՝ ինքզինք կը զրկէ այդ հանգամանքէ։

Բաց աստի, երբ երեսփոխանական մեծամասնութիւն մը այնչափ քիչ կարեւորութիւն ընծայէ Ազգային ժողովոյ խորհրդակցութեանց, վիճաբանութեանց եւ անօրինութեանց, որ շարունակ բացակայ գտնուի նիստերէն, հարցանել արժան է թէ Ազգն ինք յայնժամ ո՛ր աստիճան կարեւորութիւն կրնայ տալ Ազգ. ժողովոյ զբաղմանց և որոշմանց։ Շատ էական պէտք մ'է որ Ազգային ժողովոյ դիրքն ու իշխանութիւնն յարգուին. բայց երբ Երեսփոխաններն իրենք չեն յարգեր զայն, ո՞չ ապաքէն չափազանց պահանջում մը կը լինի աւելի բան ըսպասել Ազգէն։ Եւ ի՞նչ կը լինի մեր ներքին գործոց վարչութիւնն, երբ ազգային բարձրագոյն իշխանութիւնն այսպէս յաչս ժողովրդեան կորուսանէ իւր կարեւորութիւն ու նշանակութիւն։ Ո՞չ ապաքէն այսպիսի ցաւալի վիճակի մը համար առաջին պատասխանատուն բացակայ մնացող Երեսփոխաններն իրենք կը լինին։

Վերջապէս, Երեսփոխանաց մի մեծ մասին բացակայութիւնք գործնական արդիւնքներ կը յառաջանէ ժողովոյ աշխատանաց դէմ, քանի որ շատ անգամ բաւական թուով Երեսփոխանք ներկայ չեն գտնուիր՝ Օրակարգի վրայ նշանակեալ խնդրոց քննութիւնն առաջ տանելու համար։

Երբ այսչափ վնասներ կ'ունենայ երեսփոխանական պարտազանցութիւնք, դժուար է հասկնալ թէ ինչ՞ու համար այնչափ Երեսփոխանք անտարբեր աչօք կը նային իրենց ըստանձնած պաշտօնին։

«Բայց, կը պատասխանեն բազումք յայսպիսեաց, ի՞նչ ընենք ժողովին երթալով. ո՞վ պիտի մտիկ ընենք, և ի՞նչ տեսակ խնդիրներու վրայ պիտի խօսինք։ Անկարեւոր մարդիկ, անկարեւոր խօսքեր. . . .։»

Հարկ չկայ քննելու թէ այս գանգատ ո՛ր աստիճան հիմ կրնայ ունենալ։ Երբ Հայ Երեսփոխանի մը բերնէն է սակայն որ կը լսենք այդպիսի գանգատ մը, բնական է հարցանել թէ, երբ այդ գիտողութիւնն ընողներ Երեսփոխան ընտրուեցան և ընդունեցին իրենց առաջարկեալ պաշտօնն, ի՞նչ տեսակ Խորհրդարանի մը անդամ լինել և ի՞նչ տեսակ մարդիկ լսել կը յուսային։ Հարկաւ չէին ակնկալեր թէ անգլիական Բարլամենտին, կամ ֆրանսական Շէմպրներուն, կամ գերմանական Րայխսթակին պիտի անդամակցէին, կամ պիտի լըսէին Կլատստոններ, Ճօն Պրայդներ, Կամպէդդաներ, Պիսմարքներ։ Գիտէին թէ Հայոց Ազգ. ժողովոյն միայն պիտի անդամակցէին, և գանէ վեր ի վերոյ գաղափար մ'ունէին այն խնդրոց բընութեան վրայ, որովք սովորաբար կը զբաղի այդ ժողով. — Փոքր խնդիրներ փոքր Ազգի մը համար։

Ո՛չ, յոյժ կը սխալին այն Երեսփոխաններ որք այսպէս շարունակաբար բացակայ կը գտնուին Ազգային ժողովոյ նիստերէն, բնաւ հոգ չեն տանիր քննելու Ազգային ժողովոյ Օրակարգին վրայ երեւցող խնդիրներն, և իրենց այս անարդարանալի անտարբերութիւնն արդարացընելու համար՝ անտանելի մեծամտութիւն մը ցուցնող առարկութիւններ կ'ընեն։

Բայց անցածն անցած է։ Այս քանի մը տողերը գրելով, մեր ուշադրութեան գլխաւոր առարկայ կ'ընենք ազգային գործոց ապագայ յաջողութիւնը միայն։ Արդ, աներկրդ է մեզմէ սքօղել այն ամիներու ճըշմարտութիւն թէ մեր ազգային վիճակ յոյժ անմխիթարելի է։ — Ընդհանուր ակնարկ մը նետենք Թուրքիոյ Հայոց վիճակին վրայ, և պիտի տեսնենք թէ՝ բաղդատմամբ իրենց շուրջը կատարուած մտային և այլ շարժմանց՝ Հայք կայուն, գրեթէ անփոփոխ դիրք մ'ունին։ Ի՞նչ կ'ընենք Ազգին կրթութեան համար. — Ոչինչ։ Թող տուեր ենք որ ամեն թաղի և ամեն քաղաքի թաղական ատեանքն իրենց կամաց ու քմաց համաձայն վարեն մեծ գործ մը, որ կենսական կարեւորութիւն ունի Ազգին համար։ Ցարդ կը պարծենայինք թէ արեւելեան ժողովրդոց մէջ դէթ մտային առաւելութիւն մը ձեռք բերելու հետամուտ ենք. — այսօր այլոց ձեռքն անցած է այդ գերազանցութիւն։ Դեռ երէկ մեզմէ շատ հեռի և մտային զարգացմանց անընդունակ կարծուած ժողովուրդներ, այն մեծ ջանողութեամբ զորս կ'ընեն կրթական գործին մէջ, կը հասնին մեզ, և շուտով պիտի գերազանցեն զմեզ։ Տեսականապէս մեծ կարեւորութիւն կուտանք մեր ազգային և եկեղեցական առանձնաշնորհմանց, բայց գործնականապէս բնաւ փոյթ չենք տանիր անոնցմէ օգուտ քաղելու Ազգին և Եկեղեցւոյն բարւոքման ու զարգացման համար։ Պատրիարքարան մ'ունինք, որ կեդրոնն է մեր ազգային և եկեղեցական ներքին ինքնավարութեան, և այդ Պատրիարքարանի տարեկան ելմտացոյցն՝ հարուստ գաւառ հայ անհատի մը տան մէջ գործածուող տարեկան ելմտացոյցէն մեծ տարբերութիւն չունի. — 2,800 ոսկւով Ազգ մը վարելու ծիծաղելի յաւակնութիւնն ունինք։ Մինչ ամեն նոր տարի իւր նոր խնդիրները կը բերէ մեզ, իւր նորանոր վտանգներով, մեր ներքին վիճակ բոլորովին անոռոշ և անկազմ կը մնայ. մեր դըպրոցներ, մեր վիճակներ, մեր վանքեր, մեր եկեղեցիներ, մեր վարչական մարմիններ բարւոքման ու զօրացման մեծ պէտք ունին միշտ, որպէս զի ժամանակին հետզհետէ աճեցող պահանջմանց ու վտանգաց կարենան դիմադրել. — և սակայն մեք անտարբերութեան քնոյ մէջ կը խորթանք, և մեր Երեսփոխան էֆէնտիք իրենց բացակայութեամբ կը փայլին այն Ազգային ժողովէն, որ այս դաւն կացութեան փոքր ի շատէ դարման տանելու պաշտօնն ունի. . . ։ — Արդարեւ տխուր մտածում մ'է այս, և արդարեւ աւելի պիտի չունենանք առաւել ուրախութիւն մտածումներ յայտնելու, եթէ այս անտարբերութիւն, ազգային գործոց մէջ դպրոցական լինել սկըսած այս պարտազանցութիւն՝ վերջ չգտնեն հուսկ ուրեմն։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿՆԵՆ ՔԱՂՈՒԱԾ ԼՈՒՐԵՐ

Այս աւուր թղթաբերով մեր ստացած Լոնտոնի և Բարիզի լրագրաց թուականք կը հասնի մինչեւ 30 յունիս։ Աւասիկ նորագոյն լուրերն, ի բաց առեալ ինչ որ կը վերաբերի Եգիպտոսի.

— Չէգինեէ, 27 յունիս առ Թան. Կը հաւաստեն թէ Նիքիգա իշխանը Սերպիոյ աստաքեւալ հանրածանօթ Միքայէլ Մեսաբալայի Գարատաղի Մեսպոլիտ տիտղոս տուած է։ Գարատաղի իշխանը կանոնաւոր բանակ մը կը կազմէ, և հօկտ. 1էն սկսեալ, պահապան զօրքեր պիտի գտնուին Նիքսիճ, Չէգինեէ, Բասպրիզիա և ուրիշ քաղաքաց մէջ։ Թուրքիոյ հետ Գարատաղի յարաբերութիւնք լաւ են, և Նիքիգա իշխանը վերջապէս որոշեց ընդունիլ Վոսփորի վրայ կառուցեալ այն պալատը զոր Վեհ. Սուլթանը նուիրած էր իրեն։

— Թուլոն, 29 յունիս, առ Թան. Վասն զի դաւառական ընդհանուր ժողովը վաղիւ արտակարգ նիստ մը կը կազմէ միջոցներ ձեռք առնելու համար Քոլերային տարածման դէմ։ Երէկ և երեկոյեան շատ փախուստներ վաղեցան ի Թուլոն, որովհետեւ վաճառականք յունիս 30ի պայմանաժամուն կը սպասէին իրենց գործերը դադրեցնելու համար։ Գաղթականութիւնն օր ըստ օրէ կ'աճի։

— Բարիզ, 27 յունիս. Մատակասքարի խնդիրը քննող խորհրդարանական յանձնախումբն այսօր որոշեց 1,851,000 Ֆրանքի վարկ մը տալ կառավարութեան, Մատակասքար կղզւոյ առեւտրական բոլոր նաւահանգիստները պաշարելու համար, և 1,781,000 Ֆրանք՝ Մատակասքարի Թամաթավ, Վոհէմար և Մաժունկա քաղաքաց և Ս. Օգոստինոսի ծովախորշին և Տօֆէնի բերդին մշտական գրաւման համար։

— Ֆրանսական կառավարութեան բըժիշկներն իրենց նորագոյն տեղեկագրերով կը պնդեն թէ Թուլոնի Քոլերան տեղական է և ո՛չ Ասիական։ — Բարիզի քաղաքապետական խորհուրդն իւր յունիս 27 ի նստին մէջ պահանջեց որ կառավարութիւնն արգելք դնէ Թուլոնէն դաղթականաց Բարիզ գալուն, բայց կառավարութիւնն ապահովցուց թէ, Քոլերան լոկ տեղական լինելով, այսպիսի խստութեան մը պէտք չկայ, և թէ արդէն ըղձալութիւն կը լինի։ Բարիզի մէջ, ըստ Սէնի կառավարիչն, ոչ ոք ցարդ Քոլերայէն բռնուեցաւ, և եթէ պատահի, հիւանդք պիտի մեկուսացուին։ Խորհուրդն որոշեց որ անմիջապէս քննուին Բարիզի բոլոր այն բնակարանք յորս առողջապահիկ պայմանք չեն յարգուիր, և կոյուղիներն ու աղբակոյտերը մաքրուին ևն։

— Բէդրսպուրկ, 26 յունիս. Քաւէդա լրագիրը պաշտօնական գոյն ունեցող յօդուած մը հրատարակելով կը յայտարարէ թէ Անգլիա տեղի չունի գանգատելու Կեդրոնական Ասիոյ մէջ Ռուսիոյ վերջին շարժումներէն։ Ռուսիա ո՛չ մի կերպիւ հակառակ վարուած է Կորչաքոֆ իշխանին 1872 դեկտ. 7 և 1873 յունուար 19 թուով ծանուցագրոց մէջ արտայայտեալ կարծեաց, որք Աֆղանստանի սահմանագլուխները կը ճանչէին։ Անկէ ի վեր Աֆղանստան իրեն հետ միացուց անկախ Իւզպէկներու երկիրն, և Անգլիոյ յառաջխաղացութիւնք Քէդդայի և Պոլանի կիրճին վրայ՝ կը ցուցնէ թէ իւր նպատակն Աֆղանստանը չէզոքացնել էր ո՛չ թէ Հնդկաստանի, այլ Ռուսիոյ նկատմամբ։ Հետեւապէս Ռուսիան է որ իրական պատճառ ունի գանգատելու և ո՛չ Անգլիա։ Քաւէդա կը յարէ թէ, Ռուսիոյ և Աֆղանստանի սահմանգլխոց որոշման նըրկատմամբ երրորդ տէրութիւն մը (Անգլիա) իրաւունք չունի միջամտելու։ Հետեւապէս, ի նկատ առնլով Անգլիա, այժմեան բազմաթիւ դժուարութիւնները, մանաւանդ ի մասին Եգիպտոսի, ուր իւրոց խանդարեալ վիճակը գեռ կը շարունակէ, և որոյ վրայ Մեծն Բրիտանիա դեռ Տէրութեանց հետ համախորհուրդ որոշում մը չէ կրցած տալ, Քաւէդա կը յանձնարարէ ռուս կառավարութեան՝ հանդարտօրէն առաջ տանիլ իւր քաղաքակրթիչ դերն ի Կեդրոնական Ասիա, ուշ դնելով այն ապագայ շահերու որք պիտի ծագին իւր այս ընթացքէ։

— Բարիզ, 25 յունիս. Պ. Տը Լէսէբս Սուէզի ջրանցքին ընդլայնման նկատմամբ յայտնեց Գիտութեանց Ակադեմիոյ վերջին դումարման մէջ թէ, եթէ ջրանցքն լայնցուի և ունենայ 68 մետր խորութիւն և 116 մետր լայնութիւն, նաւեր կրնան քովէ քով և դիմացէ դիմաց անցնիլ, փոխանակ իրարու սպասելու, և ցամաք

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

101

ԽԱԶԱԳՈՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

Է.

ԻՄ ՆՈՐ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿԸ

— Այդ ես հասկանում եմ. . . այդպիսի հանգամանքներում մարդուն փրկում է մի բան միայն — աշխատանքը։ Աշխատանքը մոռանալ է տալիս սրտի կսկիծները, որ առաջ էին եկել սիրոյ սլաքներից։

Նրա սառն փիլիսոփայութիւնը այժմ ինձ չէր դրաւում։ Ես տուեցի խիստ յուսահատական պատասխան.

— Այժմ մահը, միայն մահը կարող է հանգստացնել ինձ, աշխատանքից ես ձանձրացել եմ, մանաւանդ այսպիսի ապարդիւն աշխատանքից։

— Ոչինչ աշխատանք ապարդիւն չէ, երբ մարդկութեանը որ և իցէ օգուտ է բերում։

— Մեր աշխատանքը ի՞նչ օգուտ է բերում։

— Երեւի դու մոռացել ես, որ միանգամ ես քեզ ասեցի, որ մեր օգնութը ուրիշի օգտի մէջն է, և նորա

ղակի կերպով չենք շահվում մեր աշխատանքից, կը շահվին, անտարակոյս, մեզ նմանները, այսինքն՝ ուրիշ մարդիկ։ Մենք փորում ենք լեռների սիրտը և այնտեղից դուրս ենք բերում պղինձ, երկաթ, ոսկի և արծաթ։ Այդ մետաղներով բացվում են դպրոցներ, կառուցանում են արհեստանոցներ և այլ բարեգործական հիմնարկութիւններ։ Նրանց մէջ ուսում են առնում, կրթվում են և լաւ մարդիկ են դառնում։

Ես այնքան գրաւվեցայ այդ վիճաբանութեամբ, որ մոռացայ Նէնէին, մոռացայ և նրա սէրը, որի առիթով սկսվել էր վիճաբանութիւնը։ Համբը, իր սառնասրտութեան հակառակ, աւելի տաքացած էր։ Նա ուղիղ իմ աչքերի մէջ նայելով, ասաց.

— Դուք (երբ բարկանում էր նա, սկսում էր դուք-ով խօսել) միշտ մոռանում էք մեր անցեալ խօսակցութիւնները, որոնց մէջ մենք միշտ համաձայնվել ենք միմեանց հետ։ Ես կրկին կը դառնամ դէպի ձեր անձնաւորութիւնը և ձեր անձի օրինակով կը բացատրեմ իմ մտքերը։ Ասացէք, խնդրեմ, եթէ ես այժմ մոռացմամբ իմ քսակը ձեզ մօտ թողնէի, դուք ինչպէս կը վարվէիք նրա հետ։

Հէի և կրկին ձեզ կը վերադարձնէի։

— Իսկ եթէ այդ պատահելու լինէր մի քանի տարի առա՞ջ։

— Ձեզ կը սպանէի և կը խլէի ձեր քսակը։

— Այդ փոփոխութիւնը ո՞րտեղից ծագեց ձեր մէջ։

— Դուք ինձ սովորեցրէք, որ գողութիւնը վատ բան է։

— Հիմա տեսնո՞ւմ էք, ես ձեզ սովորեցրի, թէ գողութիւնը վատ բան է, չէ՞ որ այդ իմ օգտի համար արեցի, որովհետեւ դրանով ես ապահովացրի իմ քսակի դրութիւնը։ Չէ՞ որ բոլոր վատ մարդիկ ձեզ նման են. նրանք էլ մի և նոյն ուղեղը, մի և նոյն նեարդային կազմուածքն ունեն, որպէս դուք։ Եթէ մենք կը սովորեցնենք նրանց լաւ մարդիկ լինել, դրանով օգուտ կը բերենք մեզ — ինքներիս, որովհետեւ նրանք կը դադարեն մեզ չար գործելուց։ Հիմա հասկանո՞ւում էք, թէ ի՞նչ եղանակով ենք օգտվում մենք մեր դուրսփորած ոսկուց և արծաթից։

— Հասկանում եմ. Նրանցով մարդիկ կրթութիւն են ստանում և դադարում են իրանց նման մարդկանց կողոպտել։

— Միայն կրթութիւնը չէ, ուրիշ շատ լաւ բաներ են կատարվում մեր

նկսից երկար խօսել այդ առարկայի վրա և իր դատողութիւնները վերջացրեց հետեւեալ ասացուածով. «Մէկը ամենքի համար, ամենքը մէկի համար։»

— Այժմ հասկացայ, — պատասխանեցի ես, — բայց ինչու դու մեր միւս ընկերներին ես չես սովորեցնում ինձ նման բարի լինել։

Նա դժուարացաւ պատասխանել, և բոպէական շփոթութիւնից յետոյ՝

— Այդ թողնենք... — ասաց նա, խօսքը փոխելով, — լսիր, Մուրադ, միայն բարի լինելով չէ, որ մարդը կարող է ուրիշներին օգուտ բերել և ինքը բախտաւոր լինել։ Մարդիկ հրեշտակներ չեն, որ միայն բարի լինելով կարողանան լաւ ապրել։ Մարդը պէտք է գործէ, իսկ գործելու համար պէտք է մի բան սովորած լինի։ Այդ մարդիկը — նա ցոյց տուեց դատապարտեալներին, — եթէ անբարոյականացան, եթէ դժբախտացան, գլխաւոր պատճառն այն էր, որ ոչինչ հիմնաւոր բան սովորած չէին։ Գոնէ այժմ սովորեցնէին ...

Ը.

ՍՊԻՏԱԿ ՏՆԱԿԸ

Դատապարտեալների ֆերմայի վրա, զինուորանոցից և զանազան

աչքի էր զարկում մի սպիտակ տնակ, որը շատ մօտ էր հիւանդանոցին։ Այդ առանձնացած բնակարանը միայն երեք սենեակներ ունէր, փոքրիկ լուսամուտներով և լերդագոյն ներկած կտուրով։ Մի կողմում գտնվում էր ծառաների կացարանը, որի մօտ էր խոհանոցը։

Երեւում էր, որ վաղուց մարդիկ չէին բնակվել այստեղ։ Բակի փոքրիկ պարտէզը, որ զարդարած էր մրգաբեր ծառերով, մնացել էր անմշակ, հովանոցը քայքայվել էր, փայտեայ վանդակապատը շատ տեղ կոտրատված էր, փթած սանդուղքից ցած էին թափվել մի քանի տախտակներ։

Սենեակների ներքին դրութիւնը շատ նման էր փոստայի կայարանի, ուր ուշ-գիշերով եկած ճանապարհորդը իր բոլոր ծանրութիւնները խառնիխուռն ածած է լինում այս կողմ և այն կողմ, ուշադրութիւն չը դարձնելով նրանց կարգի դնել, որովհետեւ առաւօտեան կրկին պէտք է ճանապարհ ընկնի, կրկին պէտք է նրանց կարգը խանգարվի։

Այժմեան բնակիչները նոյնպէս նորեկներ էին, նրանք իջեւանել էին այստեղ հէնց նոյն գիշերը։ Նրանց ծանրութիւնները նոյնպէս խանի-

կողմ, ճանապարհի փոշին դեռ նըստած էր նրաց վրա։ Բայց դրանք դընալու չէին, դրանք պէտք է մնային այդ բնակարանի մէջ։

Առաւօտ էր, խոնաւ, մարախլապատ առաւօտներից մէկը։ Փոքրիկ բնակարանում դեռ քնած էին։ Միայն սենեակներից մէկի դուռը կամաց բացվեցաւ և շէմքի վրա յայտնվեցաւ մի բարձրահասակ օրիորդ։ Նա նայեց իր շուրջը, հանդարտ քայլերով ցած իջաւ սանդուղքներից, անցաւ պարտէզի տատասկներով պատած ճեմելիքը, անցաւ կիսաւեր հովանոցի մօտից և մերձեցաւ փայտեայ վանդակապատին։ Այստեղից սկսեց նայել դէպի շրջակայքը։ Գիշերով եկած լինելով, նա դեռ ոչինչ չէր տեսել. այժմ առաւօտեան լուսով ցանկանում էր լաւ նայել այն աշխարհի վրա, ուր գուցէ ընդերկար սեփական կը լինէր մնալ։

Առաւօտեան թանձր մառախուղը հետզհետէ նօսրանում էր, բայց դեռ ևս աղօտ կերպով նկարվում էին հեռաւոր առարկաները։ Օրիորդը նայում էր, խորին անձկանօք նայում էր և, կարծես, զայրանում էր, որ ոչինչ չէր տեսնում։

ՐԱՖՖԻ

(Շարունակելի)

նաւելու երկիւղ չեն ունենար։ Յայնժամ գիշերն ալ նաւեր կրնան անցնիլ ջրանցքէն, և ջրանցքին մէջ նաւերուն արագութիւնը մէկ ժամու մէջ 5 մղոնէն մինչեւ 7 ½ մղոնի կրնայ բարձրացուիլ, որով նաւերը ջրանցքէն կրնան անցնիլ 10-12 ժամէն, փոխանակ 15-16 ժամու։ Իսկ եթէ երկրորդ ջրանցք մը չինուի, ո՛չ նաւերը շուտով կրնան անցնիլ, ո՛չ ալ գիշերն երթեւեկութիւն հնար կը լինի։

—Ծանուցինք թէ, Չինացւոց կողմէ ի Թոնքին Ֆրանսացւոց վրայ յանկարծական յարձակում մը տեղի ունենալուն և Ֆրանսացւոց բաւական մեծ կորուստ մը կրելուն լուրն առնլով, Բարիզի կառավարութիւնն անմիջապէս պէտք եղած հրահանգները ղրկած է Թոնքինի հրամանատարաց։ Այս առուր թղթաբերով առնուած լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Բարիզի կառավարութիւնն որոշած է աղդուապէս գործել այս խնդրոյ մէջ, որովհետեւ Չինացւոց յարձակումն՝ հաշտութեան դաշնագրէ մը յետոյ՝ առօրէն էր բոլորովին։ Նթէ Փրանսական դեսպանն ի Բէքին՝ Պ. Բաղնօդր, կատարեալ գոհացում չստանայ, Քուրպէ ծովակալին նաւատորմն անմիջապէս պիտի ղարնէ չինական նաւահանգիստներն։ Արեւելեան ջուրերը գտնուող բոլոր Փրանսական նաւախումբերն այս առթիւ Քուրպէ ծովակալին հրամանաց ներքեւ դրուած են։ —Չինական կառավարութիւնը կ'ըսէ թէ Թոնքինի մէջ գտնուող չինացի զօրքերն առանց իւր հրամանին գործած են, և թէ ինք կատարելապէս յարգած է Ֆրանսայի հետ կնքած դաշնագիրը։ Կ'երեւի թէ Չինաստան երկրորդ անգամ լինելով պիտի ստորնանայ Ֆրանսայի առջեւ։

— Պ. Կլատսդօնի Ընտրական ծրագիրը Անգլիոյ Երեսփոխանաց ժողովոյ յունիս 26ի նստին մէջ երրորդ ընթերցմամբ ընդունուեցաւ առանց քուէարկութեան. որովհետեւ պահպանողական կուսակցութիւնն որոշած էր մինչեւ վերջն հակառակիլ, և բաց դուռ մը թողուլ Լորտերու ժողովոյն, ուր պահպանողական մեծամասնութիւնն արդէն սկսած է հակառակութիւն ցուցնել, և որոշած է բռնուլ մեծամասնութեամբ մերժել Պ. Կլատսդոնի Ծրագիրն։ Հետեւապէս, այս առուր թղթաբերով առնուած լրագրաց տեղեկութեանց նայելով, աւելի եւս հաւանական է որ Նախարարութիւնը լուծէ Երեսփոխանաց ժողովն, և նոր ընտրութիւններ կատարել տայ, երկրին վճիռն ստանալու համար Լորտերուն ընդդիմութեան վրայ, —մանաւանդ թէ, ըստ Նորագոյն լրոյ, Նախարարութիւնն արտաքին խնդրոյ վրայ եւս Երեսփոխանաց ժողովոյ նպաստաւոր քուէն ստանալ յաջողած է։

—Լորտ Կրանվիլ յունիս 28ին ընդունած է տէրութեանց դեսպանորդներն։ Այս ընդունելութիւն, յետ որոյ պաշտօնական գործողութեանց ձեռնարկուած է, յոյժ սիրալիր եղած է։ Միւղիւրիւս փաշա և Տիգրան փաշա մտերմական տեսակցութիւններ ունեցած են Ն. Վսեմութեան հետ։

— Բեղրատուրկ, 25 յունիս. Ներքին գործոց նախարար Դոլոգոյ կոմսն աչառեցէ բռնուեցաւ, և կը կարծուի թէ պիտի ստիպուի հրաժարիլ պաշտօնէն։ Կոմսը Քաւանի դաւառն իւր ամարանոցը գնաց։ Կը կարծուի թէ Նախարար Օստրովսքի, կամ ատեկանասլետ Պ. Օրժէվսքի անոր պիտի յաջորդէ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ինչպէս ծանուցած էինք, Կրօնական ու Քաղաքական ժողովոց դիւանաց անուամբ, և Գեր. Տ. Մատթէոս եպիսկոպոս Իզմիրլեան երէկ առաւօտ Ղալաթիոյ խորհրդարանին մէջ ժողովելով խորհրդակցեցան՝ Երուսաղեմայ պարտուց բարձման համար դաւառական ազգայիններէն զինուորական տրոց հետ հաւաքելի Նպաստի գործին վրայ, և պաշտօնական Ազգային ժողովոյ մատուցանելէն յետոյ անցնիլ Նպաստին բաշխման և այլ կարեւոր պարագայից որոշման։ Սակայն Ազգ. ժողովոյ վաղուեան նստին ներկայացնել կարելի չպիտի լինի, պէտք եղած գիրերն պատրաստ չլինելուն համար։

Ստոյգ աղբիւրէ կը տեղեկանանք թէ ի նպաստ Երուսաղեմայ պարտուց բարձման Կ. Պոլսոյ մէջ եղած հանգանակութեան արդիւնքը սա է մինչեւ հիմա. — 3 ղրուշնոց հանգանակութենէն գոյացած է 34,155 ղրուշ. մասնաւորաց հանգանակութենէն՝ 187,160 ղրուշ. ընդ. ամէնը 221,315 ղրուշ։ Կան ուրիշ գումարներ ալ որք ստորագրուած են, բայց չեն վճարուած։

Իսկիւտարի Պաղլար-Պաշիի ազգային գերեզմանատան խնդրոյն կարգադրութեան համար մեր և Յունաց ու Հրէից պատուիրակներէ կազմեալ յանձնաժողովն երեւքշաբթի առաջին նիստն ըրաւ նախագահութեամբ Գեր. Տ. Մատթէոս եպիսկոպոսի Իզմիրլեան, և վաղը՝ ուրբաթ՝ երկրորդ նիստը պիտի ընէ։ Յոյս մեծ ունինք, թէ գերեզմանատան սահմանաց ուղղութեան խնդիրն սոյն յանձնաժողովոյ միջոցաւ խրատախոհութեամբ կարգադրուելով ի մօտոյ, կարգը կուգայ գերեզմանատան շրջափակման և յարդարման գործին, և հուսկ ուրեմն վերջ կը տրուի ներկայ ցաւալի վիճակին։

Երզնկայէն կը ծանուցանեն, թէ վիճակին Գեր. Առաջնորդն խմանալով որ Գուզիջան գաւառի Տանձիկ գիւղի Ս. Թադէոս Առաքելոյ վանուց սեպհական 15 սոմարի (8 արտավարը 1 սոմար) չափ հողերը և նոյն գիւղի ազգայնոց մեծամասնութեան արտերն ասկէց 15-20 տարի առաջ քուրդ աղաներու և աղաներու կողմէ առնուած, և այս պատճառաւ գիւղացւոց ոմանք Երզնկա և այլ և այլ ուրեք գաղթած են, և այժմ 18-20 տուն Հայ ժողովուրդ կայ, խօսեր է Տարօսի նորընտիր կուսակալ Օսման փաշայի, և Նորին Վսեմութիւնը խոստացեր է կարգադրել սոյն խնդիրը։ Գուզիջանի գայմագամ Հիւսէյին պէյ ալ խոստացեր է այդ հողերն իրենց տէրերուն վրայ Բաֆթօ ընել տալու համար ամեն ջանք ընել։

Այթամարայ վիճակէն ազգային երեսփոխան ընտրուեր է գրավաճառ Վահրամ էֆէնտի Մարգարեան։

Ազգ. վարչութեան դիւանադպիր Բարթող էֆէնտի Թէլեան՝ որ Խասգիւղէն ազգային երեսփոխան ընտրուած է, հրաժարեր է, և թէպէտ չէ ընդուներ Խասգիւղի ընտրողական ժողովն, սակայն Թէլեան էֆէնտի կրկներ է հրաժարագիրն։

Երէկ գրած էինք, թէ Րումէլի-Հիսարի Րոպերդեան վարժարանի եօթն Հայ ուսանողք աւարտած են ուսմանց շրջանը և վկայական պիտի առնուն։ Աւասիկ կը հրատարակեմք այսօր այդ եօթնին անունները. Պ. Պ. Կարապետ Բ. Պարոնեան Սկիւտարցի, Սեւեան Դ. Ա. Մատաթեան Ջմշկածագցի, Արամ Ն. Պեւրուսեան, Գրիգոր Հ. Զաքարեան Պոլսեցի, Նշան Կ. Բոնտայեան Պարտիզակցի, Մարգար Կ. Բեաթիպեան և Լեւոն Կ. Բեաթիպեան Ադրիանուպոլսեցի։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երէկ, Ղալաթիոյ ի Պոլսոյ հրապարակաց սեղանաւորներէն և վաճառականներէն 50 պատուաւոր անձինք Կայսերական պալատ երթալով, աղերսագիր մը ներկայեցին՝ Հէվալէներուն խնդրոյն կարգադրութիւնը հայցելով։ Կ'ըսենք թէ պալատան դրան առջեւ պահպանութիւն ընող Միւլազիմ մը անհաճոյ ընդունելութիւն բրած է այս պատուաւոր անձերէ ոմանց, որք դանդատ բառնալ որոշեր են։ Բայց Հաֆըզ փաշա և Իսմայիլ փաշա լաւ ընդունելութիւն ըրին մայրաքաղաքիս սեղանաւորական և վաճառականական դասուց ներկայացուցիչներուն, և քիչ վերջը պատասխան բերին թէ, իրենց աղերսագիր Մեծ-Եպարքոսին պիտի յղուի կայսերական հրամանով որ այս խնդիր շուտով վերջացուի։

Մեծ-Եպարքոսը սեղանաւորաց ներկայացուցչին խոստացաւ քիչ օրէն նպաստաւոր վերջ տալ այս խնդրոյ։

Վանայ նախորդ կուսակալ Հասան փաշա երեքշաբթի կայս. պալատն երթալով իւր եղբօր Րիզա Պէյի հետ, որ անդամ է պետական խորհրդոյ, վեհ. Սուլթանին առաջին քարտուղարին և առաջին սենեկապետին հետ տեսակցեցան և երեկոյին պալատն ընթրեցին։

Մաքսային սակագնոց պատրաստութեան համար մաքսատան մէջ կազմեալ յանձնաժողովն, որոյ նախագահն է Խօրիս էֆէնտի, և անդամք Փորթուգալ Միքայէլ և Պերթրամ էֆէնտիք և դեսպանատանց կողմէ ներկայացուցիչք, իւր աշխատութեան մեծ մասն աւարտած է։ Էքսփրէս կիմանայ թէ յանձնաժողովն հարկադրեր է իւր աշխատութիւնները դադրեցնել, ցորենի, ալիւրի, ոգելից ըմպելեաց և այլոց վերաբերեալ քանի մը յօդուածոց վրայ ծագած դժուարութեանց պատճառաւ։ Երբ դեսպանատանց ներկայացուցիչք խնդրոյ առարկայ եղող կէտերն իրենց կառավարութեանց յայտնելով, հրահանգ ընդունին, յանձնաժողովը պիտի շարունակէ իւր աշխատութիւններն։

Մայրաքաղաքիս առողջապահական վարչութիւնն յուլիս 2 թուով հեռաւոր չրջաբերական հեռագրին ուղղած է քառանթինայի ծովեզերեայ կայարանաց։

«Ալճէրիան և Թունուզին ապատ հաղորդակցութիւն ունենալով Միջերկրական Փրանսական նաւահանգիստներուն հետ, Փրանսական ծովեզերաց կարգը դասուած են և ըստ այնմ քարանթինայի զգուշական միջոցներու ենթարկուած՝ համաձայն 1867ի կանոնագրի 3րդ 4րդ և 5րդ յօդուածոց և յունիս 24 և 28 շրջաբերականաց տրամադրութեան։»

Բաղէշէն գրուեր է առ Թէրճէմանը-Հաքիգաթ, թէ տեղւոյն պատժական նախնական դատարանին նախագահ Խօճէր Լութֆի էֆէնտի, որոյ վրայ անցեալները ծանր ամբաստանութիւն եղած էր և լրագիրք բաւական գրաղեցան, արդարացած է դատական նախարարութեան հետազօտութեամբք ու քննութեամբք։

Մանիսայի ընդհանուր դատախազի օգնական Պէհճէթ պէյ մայրաքաղաքս եկաւ հրամանաւ։

Կ'ըսուի, թէ երէկ Սէլանիկէն մայրաքաղաքս եկող իտալական Սօլէնթօ շոգենաւն՝ 11 ժամ քառանթինայի ենթարկուեր է ի Տարաւնէլ։

Բարձ. Մեծ Եպարքոսն կիւրակէ օրը կառքով Ֆընտըգլըէն անցած ատեն, սրարշաւ եկող բեռի սայլ մը ուժգին բաղխեր է Նորին Բարձրութեան կառաց, և քիչ մնացեր է որ մեծ վտանգ մը պատահի։ Նորին Բարձրութիւնն խկոյն վար իջեր է կառքէն։

Վճռաբեկ դատարանի ընդհանուր դատախազի պաշտօնը պիտի վարեն ընդհանուր դատախազի օգնական Թալաթ պէյ և Եօրղաքի էֆէնտի՝ ուրիշ երկու օգնականաց հետ, իբաւացակայութեան ընդհանուր դատախազ Գօսթաքի էֆէնտիի, որ՝ ինչպէս ծանուցած եմք, երկամսեայ հրամանաւ Փարիզ ուղեւորեցաւ օդափոխութեան համար։ Դարձեալ սոքա փոխանորդեցին, երբ Գօսթաքի էֆէնտի Սամոս ու Պրուսա գնաց։

Սէլանիկի դաւառական լրագիրը կը պատմէ, թէ աւազակաց հետամտութեան յանձնուեալ Սիւլէյման Զավուշն Գըրմըզը-Թօփրագ բռնած տեղը աւազակաց պատահելով, Նոցա հետ կռուի բռնուեր, անոնցմէ մէկը սպաներ, միւսներն վիրաւորեր, և լեռն հանուած 9 անձինքն ազատեր է, իւր մարդոց մէջէն միայն մէկ հոգի զոհ տալով։

Կ. Պոլսէն կը հեռագրեն առ Թայմզ.

«Պէտք չէ կարծել թէ Թուրքօ-Սերպիական երկաթուղեաց միացման համար կեցած դժուարութիւնք հարթուած են, այդ միացումը վաւերացնող կայսերական հրամանագրին հրատարակմամբ։ Հրամանագիրը պարզապէս արտօնութիւն կուտայ Բ. Դրան, պայմանագիր մը կնքել Պ. Հիրշի հետ, քանի մը վերապահումներով։ Արդ, ասիկայ ապացոյց մը չէ թէ Պ. Հիրշ և Արեւելեան Երկաթուղեաց ընկերութիւնը զոր նա կը ներկայացնէ, պիտի ընդունին առաջարկեալ պայմանները։»

Այս պայմանաց ամփոփումը նախընթաց թուով հրատարակած լինելով, կը յիշենք միայն մէկ յօդուածը որ կը տրամադրէ թէ երկաթուղեաց ընկերութիւնը որ Աւստրիական կառավարութեան պաշտպանութեան ներքեւ կը գտնուէր, օսմանեան ընկերութիւն մը պիտի լինի, բաւեն ընդարձակ նշանակութեամբ։

Մանիսայէն լուր կուտան, թէ գաւառին կառավարիչն՝ Սուրուրի էֆէնտի 190 անկողին պարունակող քարուկիր հիւանդանոց մը շինել տուած է, 2000 լիրա ծախուց 500ը՝ քաղաքապետական հասոյթէն, 500ը հին շէնքին փլատակներէն, և 1000ը կառավարութեան պաշտօնեայից և այլոց հանգամանութեամբ վճարուելով։

Առաւօտեան 11 մահմետականաց ստորագրութեամբք առ Թէրճէմանը-Հաքիգաթ ուղղեալ գիր մը գոհունակութիւն կը յայտնէ տեղւոյն վերաքննութեան դատարանի ընդհանուր դատախազ Սալիմ էֆէնտիի և վերաքննութեան դատարանի նախագահ Էմին պէյի բարւոք պաշտօնավարութեան համար։ Ցիշեալ լրագիրը կը ծանուցանէ, թէ Ատանայի պատժական նախնական դատարանի անդամներէն Պէքիր էֆէնտի եւամսեայ բանտարկութեան դատապարտուեր է, չը կրնալով հաստատել՝ Հուդուգի դատարանին առաջին նախագահին դէմ ըրած ծանր ամբաստանութիւններն։

Արտաքին գործոց նախարարի խորհրդականի օգնական Իլիաս էֆէնտի Զայեան՝ քանի մ'օրէ հետէ բացակայ կը գտնուի պաշտօնատեղիէն անհնական տկարութեան պատճառաւ։

«Փիլիպէ» լրագիրն ստոյգ աղբիւրէ կիմանայ թէ Արեւելեան Րումէլիի նախորդ կուսակալ Ալէքօ փաշա տեղւոյն կառավարական սնտուկէն 1,400 Օսմ. ոսկի առած է ապօրինաւորապէս զոր պարտի ետ տալ. այն է՝ ճամբու ծախուց համար վերջերս ստացած 800 ոսկւոյ գումարին 600ն, 300 ոսկի զոր առանց վաւերական թղթի առած է և ո՛ր գործածելը չէ յայտնած, 500 ոսկի կուսակալին ապարանաց զանազան կարասեաց արժէքի տարբերութենէն, վասն զի այդ կարասեաց տեղ այժմ աւելի աժաններ կը գործածուին, օրինակի համար 8,500 ղրշնոց ժամացոյց մը որուն տեղ այժմ 250 ղրուշի գնուած ժամացոյց մը դրուած է (ոսկին 140 ղրուշէն)։ Միանգամայն 2,000 ոսկւոյ չափ ծախքեր կան եղեր որոց վաւերականութիւնը ճշդուած չէ։

Աւստրական դաշնագրոց խնդրոյն նկատմամբ Բ. Դրան վերջին ծանուցագրոյն ի պատասխան, Ռուսիոյ դեսպանատունը ծանուցագիր մը տալով արտաքին գործոց Նախարարութեան, յայտնեց թէ Ռուսիա կը փափագի որ ժամ առաջ առեւտրական նոր դաշնագիր մը կնքէ Թուրքիոյ հետ և խնդրեց իմանալ թէ մինչեւ անոր կնքումը, Բ. Դուռն առ ժամեայ ինչ դրութիւն պիտի առաջարկէ։

Տեղական թերթ մը կը գրէ թէ կալուածական տրոց յաւելումն որ հանրային կրթութեան տարածման ծախուց պիտի յատկացուի, 100էն 6 որոշուած է, այսինքն 100 ղրուշ տուրքի տեղ պիտի առնուի 106 ղրուշ։ Պետական խորհրդոյ կողմէ պատրաստուած նոր կանոնագրին համաձայն, Թուրքիոյ բոլոր ոչ մահմետական վարժարանք մահմետական վարժարանաց նման պիտի դասակարգուին, այսինքն երեք կարգի բաժնուելով, Նախապատրաստական, երկրորդական և բարձրագոյն. քրիստոնեայ վարժարանաց ուսումնաւարտ աշակերտք իրենց վկայականներով պիտի կրնան ընդունուիլ կառավարական բարձրագոյն վարժարանաց մէջ։

Սերպիոյ գործակատար Պ. Կրիւիչ նախընթաց օրը ծանուցագրով մը խնդրեց Բ. Դրնէն որ հաճի պատուիրակներ կարգել որք միանալով Սերպիոյ պատուիրակաց հետ որոշեն օսմանեան և սերպիական երկաթուղեաց գծերու միացման կէտն։ Սերպիական կառավարութիւնն արդէն աւարտած է իւր երկաթուղեաց շինութիւնն մինչեւ սահմանագլուխն։ Այժմ խնդիր է գիտնալ թէ այդ գիծն ճիշդ ո՛ր կէտին վրայ կանգ պիտի առնու, և այս պատուիրակաց ձեռամբ միայն կրնայ որոշուիլ որը չինութեան վայրն պիտի երթան։

Րուսճուգի նախորդ Միւֆթի հաճի Հաֆըզ Շէհապ էֆէնտիի մայրաքաղաքս գաղթելը ծանուցինք։ Էքսփրէս կը գրէ թէ Շէհապ էֆէնտի մահմետական ուրիշ քանի մը դատաւորաց հետ պաշտօնանկ եղած է Պուլկար կառավարութեան կողմէ։ Այս առթիւ Պուլկարիոյ մահմետականք յայտարարեր են թէ պուլկարական նախարարութեան կողմէ ընտրուած նոր միւֆթիները չվաւերացնել ընդունին, եթէ այդ ընտրութիւնք կանխաւ Բարձր. Շէյխ Իւլ Իսլամի գերագոյն վաւերացման չենթարկուին։

Կը յիշուի թէ Պրուսայի մէջ յանձնաժողով մը կազմուած էր գաւառական վարչութեան հաշիւները քննելու համար և Կ. Պոլսէն քննիչ մը ղրկուած էր։ Կատարուած քննութենէն երեւան ելեր է թէ դաւառին հանգուցեալ տոմարակալ Միւնիր պէյ 500,000 ղրուշի հավալէ վճարել տուած է եղեր, հակառակ այդ մասին եղած բարձրագոյն արգելքին։ Պրուսայի կեդր. կառավարիչ Հայտար էֆէնտի մայրաքաղաքս եկած է իւր վարչութեան վրայ տեղեկութիւններ տալու։

Սպարապետի դուռն և Ներքին գործոց նախարարութիւնն հրահանգ տուած են դաւառաց զինուորական և քաղաքային իշխանութեանց որպէս զի զինուորագրութեան գործողութիւնք սկսին հնգօրեայ եղանակէն առաջ։

Ռամազանի ամսոյն մէջ ցերեկները Ղալաթիայէն Օրթագիւղ մեկ կառք միայն բանելուն պատճառաւ, բազում անկարգութիւնք կը պատահին, ուղեւորք իրարու վրայ կը խըռնին, անհանգստութիւն կը սփրէ և չատեր ուշ կը մնան։ Այս առթիւ ամեն կողմէ դժգոհութեան ձայներ հանելով մեզ, Թրամվէյի տնօրէնութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմք որպէսզի այս անպատեհութեան առաջքն առնու, բստ առաջնոյն երկու կառք բանեցնել տալով։

Պուլկարաց Գեր. Եկզարքն իւր բնակութիւնը Մեծ կղզի ամարանոցը փոխադրեց։

Քարքերքի նորընտիր կուսակալ հաճի Հասան պէյ պաշտօնատեղին համնելով սովորական համդխիսւ կարգացնել տուեր է իւր հրովարտակն և պաշտօնին ձեռնարկեր է։ Նախորդ կուսակալ Ապտիւլ Նաֆի էֆէնտի ճամբայ ելեր է Պոլիս դալու համար։

Մայրաքաղաքիս Յոյները լրագիրք պատրիարքական ընտրողական ժողովոյ կազմութեան առթիւ յարուցեալ զանազան միջադէպներուն վրայ երկարօրէն կը գրեն։ Առաջին անգամն է որ ընտրողական այսքան վէճեր կը ծագին, կ'ըսէ Էքսփրէս, մինչ յառաջագոյն ամենայն հանդարտութեամբ կը կատարուէր այս ժողովոյ ընտրութիւնը։ Մինչեւ իսկ ատ անդ զարմանօք կը տեսնուին այդ ժողովին անդամակցութեան համար ընտրելեաց ցանկեր, որ եղական բան մ'է։

Քարթալի դատարանի անդամ Անասթաս էֆէնտի Վաֆիտիս ընտրողական ժողովոյ անդամ ընտրուեր է Քադըգէօյի թեմին կողմէ։

Անգլիոյ թագուհւոյն դահժառանգ որդին Կալլէսի իշխանն անգլիական գեղեցիկ նժոյգ մը նուէր կը ղրկէ Վեհ. Սուլթանին։ Թիզպէլ գրնդապետն, որ զայն մայրաքաղաքս պիտի բերէ, ճամբայ ելած է Լոնտոնէն և յաջորդ շաբթու կը ժամանէ։

Բ. Դրնէն տրուած հրամանաց համաձայն, քանի մը գաւառներու վարչական ժողովները կը վերակազմուին։

Անուղղակի տրոց վարչութեան ամօրէն Պ. Օպսւմնօ Պրուսա ուղեւորեցաւ։

Փիլիպէէն կը գրեն թէ Արեւելեան Րումէլիի քաղաքային զօրաց հրամանատար Տրիկալաքի փաշա մըտադիր է հրաժարական տալով, Պոլիս գալ, իւր առջի պաշտօնն բռնանձնելու համար։

Էքսփրէս կիմանայ թէ պետական քանի մը բարձրաստիճան անձանց կողմէ գանգատ յայտնուած լինելով Շիրքէթի Խայրիէի շոգենաւուց երթեւեկութեան դէմ, առեւտրական նախարարութիւնը գրած է ընկերութեան վարչութեան որպէս զի բարւոք զայնս և լաւ հսկողութիւն ընէ անոնց վրայ։

Նախընթաց թուով գրեցինք Պ. Վէնօրդ Քայլարաի ի՛նչ նպատակաւ Պրուսա ուղեւորելն։ Կ'ըսուի թէ մըտադրութիւն կայ չերամագործութիւն ուսուցանելու համար դասախօսութիւններ հաստատել, և թէ հանրային պարտուց վարչութիւնը խնդրած է Պրուսայի մետաքսի երեւելի վաճառական և գերմանական հիւպատոս Պ. Սքիւլլէրէ որպէս զի մանրամասն տեղեկագիր մը պատրաստէ Բիւթանիոյ գաւառին մետաքսագործութեան վիճակին և զայն աւելի բարգաւաճելու միջոցներուն վրայ։

Պրուսայէն կը գրեն թէ ամսոյս 17/29 ին, կէս օրէն երեք ժամ յետոյ, ուժգին փոթորիկ մը ծագեր է քաղաքին վրայ, կայծակնախառն և փայլակնախառն. քառորդի մը չափ կարկուտ տեղացեր է, մինչեւ ընկոյզի մեծութեամբ և յորդ անձրեւք տեղալով փողոցներն ողողուեր են։ Այս փոթորիկ մեծ վնաս պիտի հասցնէ հնձոց։

Պրուսացիք յոյժ դժգոհ են քաղաքին կառապաններէն որք 10 վայրկեան ճամբու համար 2 մէճիտիէ վարձք կը պահանջեն եղեր։

Ամասիայի շրջակայ Կիւմիւշ-Հաճի-Քէօյ գիւղին մէջ թղթատարական կայարան մը հաստատուեր է, որ պարզ և յանձնարարեալ նամակներ ու դրամներ կընդունի։

Մօնիթէօռ կը պատմէ թէ Տէրնէի (Պէնկազի) նախորդ կառավարիչ Նադուպ էֆէնտի առջի օրը Ֆընտըքլըի մեծ փողոցէն անցած պահուն, պալատան Զավուշ մը որ սրարշաւ կրնթանար ձիով, գետին տապալեր է զայն։ Նադուպ էֆէնտի թեթեւապէս վիրաւորուելով, տունը փոխադրուեր է։

Պոլսոյ Սարք Կիւզէլ Թաղի աղբիւրները որք ժամանակէ մը հետէ ցամքած էին, առատապէս ջուր տալ սկսած են, քաղաքապետութեան ջանից շնորհիւ։

Մուսուլի ռուսական հիւպատոսի վէրքերն որք ապաքինելու վրայ էին, յանկարծ ծանրանալով, կերեւի թէ հարկ պիտի լինի Բանկալթիի հիւանդանոցէն Վիէննա փոխադրել զՊ. Բարձօֆ։

Ներքին գործոց նախարարութիւնը շրջաբերականաւ յիշեցուց դաւառական իշխանութեանց թէ վարչական ժողովներու անդամք և դատարանաց կողմէ կարգեալ Միւմէյիզք՝ կիսով պէտք է վերընտրուին ամեն տարի, և ո՛չ թէ երկու տարին մի անգամ, որպէս սովորութիւն դարձած է։

Անտառաց և հանքաց տեսչութեան կողմէ հրահանգ տրուեցաւ ի գաւառս, որպէս զի անտառային ծառայութեան մէջ բաց մնացած պաշտօններու կոչուող անձինք երաշխաւորեալ լինին և երաշխաւորագիրն տեղական կառավարութեան կողմէ վաւերացուելով, Կ. Պոլիս ղրկուի։

Պոմպէյէն յունիս 24 թուով Աղեքսանդրիոյ անգլ. հիւպատոսին ուղղեալ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ այդ օրը վերջացող շաբաթուան մէջ մէկ հոգի միայն մեռեր է քոլերայէն։

Սօֆիայէն կը ծանուցանեն թէ ազգային ժողովոյ զանազան կուսակցութեանց միջեւ ոեւէ համաձայնութիւն չէ գոյացած։ Նախարարապետ Պ. Զանքօֆ 61 կուսակից ունի այժմ, և եթէ յաջողի ուրիշ երեսփոխաններ ալ իւր կողմը դարձնել, ժողովոյ նախագահ ընտրելու պիտի աշխատի զՊ. Սթամպուլօֆն. իսկ եթէ Պ. Քարավէլօֆ նախագահ ընտրուի, Նախարարութիւնը պիտի հարկադրուի անմիջապէս հրաժարական տալ։

Փիլիպէէն կը գրեն թէ փայտի հարուստ վաճառականի մը գործակատարը Սօֆիայէն Պիլովա գնացած պահուն, Սուլու Տէրվէնի մօտ Պուլկար աւազակախումբ մը վրան յարձակելով, 90 ոսկին, ատրճանակը և բոլոր ունեցածները կողոպտեր են։

Այս երկուշաբթի գիշեր Մեծ կղզի Անդրեան Յօլձ էֆէնտիին տունը գողեր մտան, բայց պարտիզպանն արթննալով վրանին գնաց. երկու կողմէն ատրճանակի հարուածներ պարպուեցան, առանց մէկուն վնասելու. հուսկ ուրեմն գողերը խոյս տուին։

Կէտիկ փաշայի Թատրոնին մէջ Եւրոպական խումբ մը ներկայացուց

ներ կուտայ, Ցիկին Րօպէրթի տնօրինութեամբ: Մօնիթէօռ կը պատմէ թէ Թարօնաց վերատեսուչ Հիլմի էֆէնտի անցեալ գիշեր նշմարելով որ կատակերգակ դերասաններէն մին քահանայական գլխարկի ձեւ կուտայ իւր գլխարկին, բողոքեր եւ տուգանքի դատապարտել տուեր է յիշեալ դերասանը: —

Անցեալները գրած էինք թէ Թէփէ Պաշիի Թաղապետական պարտիզին շրջակայ սրճարանապետք աղերսագրով յայտնեցին մեծ Եպարքոսին թէ դժուար է իրենց 60 ական ոսկի տարեկան տուրք վճարել փողոցին մէջ սեղաններ դնելուն համար: Բարձր. Մեծ Եպարքոսն հարկ եղած տնօրինութիւնն ըրած լինելով, Բերայի Թաղապետութիւնը ծանոյց յիշեալ սրճարանապետաց թէ 20 ական ոսկի վճարեն, բայց սոնք յայտնեցին թէ ղանակին մեծ մասն անցած է եւ առաջարկեցին 8ական ոսկի վճարել բստ առաջնոյն: Խնդիրն այս վիճակին մէջ է:

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

(Այս օրուան)

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Բարիզ, 2 յուլիս

Կ. Պոլսոյ և Լոնտոնի Փրանսական նախկին դեսպան Պ. Շարլը Թիսօ մեռաւ:

Թուլոն 2 յուլիս.

Այսօր 11 հոգի մեռան քօլէրայէն:

Մարսիլիա 2 յուլիս.

Այսօր 4 հոգի մեռան քօլէրայէն:

Իսմայիլիա, 2 յուլիս

Յունիս 21էն 30, Սուէզի ջրանցքէն անցնող նաւուց թիւն է 81 և տասնօրեայ հասոյթն 1,520,000 Փրանք:

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ԴԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Դալաթիա, 21 Յունիս

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ (պանքայի) ...	110 1/8
2 » » » (վճռւկնէ) ...	109 3/4
3 » Բարիզի » (պանքայի) ...	22 92 1/2
4 » » » (վճռւկնէ) ...	23

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	ղհկն.	8 25
Պօրսային գոցուելէն վերջը	»	8 24
Երէկ Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	8 23
Բարձրագոյն գին	»	8 23 1/2
Նուազագոյն	»	8 23
Կէս օրին	»	8 23 1/2
փոխառութիւն 1863	Փր.	54
» 1865	»	49
» 1869	»	44
» 1873	»	39
Պօն տիւ Թրէզօր	Անգլ. Լր.	16 50
Րումէլիի երկաթուղի	Փր.	42 875
Օպլիկասիօն տը Բրիօրիթէ	»	365
Բաժնեթուղթ Լաբիօմի	»	82

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	3 20
Գրէտի Ժէնէրալ	Օսմ. Լր.	7 15
Պանք տը Գօնս. (գուբ. կտր.)		5 10
Սօս. Շանժ է վալէօր	Օսմ. Լր.	3 25
Թրամուէյ	» »	292 1/2
Իւնիֆիէ Եգիպտական		65 02 1/2
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ		64 47 1/2
Գիշերը գործ չեղաւ		64 30
Այս առտու բացուեցաւ		64 20
Կէս օրին նոյն գին		64 22 1/2

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 Փրանքնոց	»	87 29
Անգլիական ոսկի	»	110 6
Քրիմից	»	51 12
Բօլ Իմբէրիալ	»	90 9
Ռուսալի Թղթադրամ	»	9 2
» արծաթ	»	89 20
Ֆիօրին	»	9 3
Մեճ. արծ. (տարբ.)	»	108 8
Հինգնոց	»	102 20
Մեթալիք	»	100
Պղինձ	»	780
Թղթադրամ	»	2800
Վեցնոց	»	103 5

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 2 Յուլիս ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ գոցուեցաւ	99 7/8
Օսմ. » բացուեցաւ	7 7/8
» » գոցուեցաւ	7 3/4
Օսմ. փոխառութիւն 1865	10 1/8
» » 1869	8 7/8
» » 1871	66 1/4
» » 1872	15
» » 1873	7 7/8
Փոխառութիւն 1877	78 1/4
Պանք Օթօման	14 1/8
Ռուսական փոխառ. 73 (գ. կ.)	90
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիէ)	58 3/8
» առանձ. (բրիվիլէժիէ)	81 1/4
Տայրա Սանիէ	58 1/8
Ռոմանիայ (փոխառ. Րօչիլտ)	82 1/2
Հունգարական պարտաթուղթ 1877	100 1/2
փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	—

Վիէննա, 2 Յուլիս ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	121 85
Օսմանեան երկաթուղի	20 20

Բարիզ, 2 Յուլիս ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Փրանսական Ռանթ 4 1/2 % բաց	107 10
» » 3 % բաց	76 65
Օսմանեան քօնսօլիտէ բանուեցաւ	7 95
» » գոցու. (գ. կ.)	7 87 1/2
Օսմանեան փոխառութիւն 1863	—
» » 1865	—
» » 1869	—
» » 1873	40
Օսմանեան երկաթուղի	42 50
» Բէժիի բաժնեթուղթք	535
Պանք Օթօման	627 50
Գրէտի Լիօնէ	545
» Ֆօնսիէ	1310
Բաժնետոմս Լիոնի (գուբ. կտր.)	1200
Սուէզի ջրանցք	1970
Ռուսական 5 % 1877ի	98 1/8
Իտալական Ռանթ	95 65
Արեւելեան Ռուս. (Ռիւս Օրիան.)	—
Եգիպտական միացեալ գոց (իջած)	295
Սպանիական (արտաքին)	59
Բրիօրիթէ Թիւրք	306 25
5 % Հելլենական	355
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 19

ՕՍՄ. ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱ

—o—

ՏԱՐԵԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

Օսմանեան Կայսերական Պանքայի բաժնետերաց տարեկան ընդհանուր ժողովն ամսոյս 3/15ին տեղի ունեցաւ Լոնտոնի մէջ, Բէնըն Սթրիթ փողոցի պանդոկին մէջ, ընդ նախագահութեամբ Պ. Թ. Պրուսի, որ Պանքային Նախագահն է, և անդամ Ն. Բեսփոնմաց ժողովոյն, ուր ստէպ պաշտպանած է Թուրքիոյ շահերն անգլիական տեսակէտով:

Տեղեկագիրը կը յայտնէ թէ 1883 տարւոյ մէջ Պանքային եկած հասոյթն եղած է 772,109 ոսկի, և զուտ շահն՝ 587,386 ոսկի: Նախագահն իւր բանախօսութեամբ յայտնեց թէ 1883 տարւոյն մէջ մամուսր դէպքեր չէին պատահած, և Պանքային գործերը կանոնաւոր ընթացքի մը մէջ գտնուած էին: Օսմանեան կառավարութեան հետ Պանքային յարաբերութիւններն յոյժ մտերմական հանգամանք մ'ունին միշտ, և գոհացուցիչ վիճակի մէջ են Պանքային ճիւղերն, որք Օսմանեան տէրութեան այլ և այլ կողմերն հաստատուած են, գլխաւոր պաշտօն ունենալով ընդունիլ և Կ. Պոլիս փոխադրել կառավարական եկամուտներն, և կատարել այն դրամական գործողութիւնները զորս այդ տեղերու առեւտրական դրութիւնը կը պահանջէ: Այս ճիւղերու ձեռամբ կեդրոնական կառավարութեան յանձնուած գումարներ տարուէ տարի կ'աճին, որ ցոյց կուտայ թէ լաւ յարաբերութիւնք կան կեդրոնական կառավարութեան, գաւառապետաց և Պանքային ճիւղերուն տնօրէններուն միջեւ: Գալով Պանքային բուն իսկ Կ. Պոլսոյ մէջ կատարած գանձային գործողութեանց, մերթ ընդ մերթ Տէրութեան գանձուն փոքրիկ գումարներ փոխ կը տրուին երբեմն կանխավճար դասաւորական հասոյթից: Այս կանխավճարք կանոնաւորապէս կը հատուցուին կառավարական գանձուն կողմէ: Հաշիւները կը ցուցնեն թէ Օսմանեան կառավարութիւնն այս տարի անցեալ տարիէն շատ աւելի մեծ գումար մը կը պարտի Պանքային. բայց այս յաւելումն յառաջ կուգայ միջնորդէքի (+օժ+թժ) և ուրիշ վճարումներէ, զորս Օսմանեան կառավարութիւնը Պանքային կը պարտի բստ Կանոնագրաց: Այս գումարներ շատ կանոնաւորապէս չեն վճարուիր, և ինչպէս Նախագահն յիշեց անցեալ տարի, Պանքան կը բանակցի սոյն պահանջները կանոնաւոր վիճակի մը մէջ դնելու համար, փոխի ինչ նմանութեամբ այն եղանակի որով նոյն պահանջից մի մեծ մասը կարգադրուեցաւ՝ առաջնութիւն ունեցող (բէնէֆիսէր) արժեթղթոց հատատամամբ: Նախագահը չի կրնար այս բանակցութեանց մանրամասնութեան մէջ մտնել, բայց կը յուսայ թէ այս մեծ գումարներու կարգադրութիւնը ձեռք պիտի բերուի Պանքային Կանոնագրոց ինչ ինչ փոփոխմամբք, զորս Օսմ. կառավարութիւնն իրաւունք ունի պահանջելու, և որք ի գլուխ պիտի հանուին այնպիսի կերպով մը որ Պանքային Օսմ. կառավարութեան հետ յարաբերութիւնները կանոնաւոր վիճակի մը մէջ յարատեւեն: Կը յուսացուի նաեւ թէ Պանքային տումարայ վրայ կառավարական պարտուց կուտակման առաջքը պիտի կրնայ առնուիլ: Յիշեալ բանակցութեանց անցեալ տարի սկզբնաւորութիւն մ'եղաւ, բայց առաջ չկրցան տարուիլ, պատճառաւ գլխաւորաբար նըշանաւոր անձի մը հիւանդութեան, որ Օսմ. ելմտական պաշտօնատան մէջ դիրք մ'ունի, և մանաւոր հոգ կը տանէր սոյն գործի: Երբ այդ անձի առողջական վիճակը բարւոքի, յուսալի է թէ բանակցութիւնք առաջ տարուին:

Նախագահը, Պանքային ի Բուլղարիա, Սելանիկ և Կիպրոս կատարած գործողութիւններն յիշելէ յետոյ, ըսաւ թէ Պանքան ելմտական և առեւտրական մեծ շահեր ունի յԵգիպտոս: Բաղաքական մեծ շահեր կան յԵգիպտոս, որոց վրայ ինք չուզեր բան մ'ըսել այս գումարման մէջ: Բայց թէ՛ ելմտական և թէ՛ առեւտրական տեսութեամբք, Եգիպտոսի վիճակը, բարւոքելէ հեռի, յաւեգոյն կերպարան մը կը ստանայ հետզհետէ: Այս պարագայից ներքեւ, Պանքան Եգիպտոսի մէջ իւր գործողութիւնները մեծ զգուշութեամբ կատարել պարտաւորեցաւ: Պանքան 1883 տարւոյ մէջ վնաս չըրաւ յԵգիպտոս, այլ շատ փոքր շահ մ'ըրաւ: Եգիպտոսի մէջ Պանքային բռնած դիրքն և գործելու եղանակը ցոյց կուտան սակայն թէ այդ երկիր որչափ վար ինկած է Խտիվ Իսմայիլ փաշայի ժամանակ ունեցած վիճակէն:

Ինչպէս անցեալ տարի ծանուցուած էր թէ Պանքան մտադիր է հանել, 1883ին հանուեցան «առաջնութիւն ունեցող» արժեթուղթք, որովք ապահովեցան Պանքային Օսմ. կառավարութենէն պահանջները, և այս կերպիւ փաճառելի արժէք մ'անցաւ Պանքային ձեռք: Բայց Պանքան շատ չվաճառեց այս արժեթուղթերէ, բստ որում հրապարակին վիճակը քաջալերական չէր բնաւ, և միւս կողմէ Պանքան շատ ապահով կը գտնէր զանոնք: Թուրքիոյ Մեսախտտի Րէժին գործի սկսաւ ապրիլ 13ին: Նախագահն ի սկզբան մեծ բան չէր ակնկալեր այս հաստատութենէ, և ցարդ յուսաբեկութիւն պատճառելիք բան մը չտեսնուեցաւ: Րէժին նուազ դժուարութեամբ կը գործէ քան որչափ կրնար սպասուիլ՝ այս ձեռնաճառին հաստատմամբ կատարուած փոփոխութեան մեծութիւնը տեսնելով: Գալով Օսմ. Ելեւմտից ընդհանուր վիճակին, վերջին երեք տարւոյ մէջ Բ. Դրան՝ յետ երկար բանակցութեանց՝ յոյժ կարեւոր որոշում մը տուաւ, հաստատելով Թուրքիոյ ընդհանուր պարտուց արժեթղթերուն միացումն և մէկ տեսակ արժեթղթի վերածումն, որ պիտի զօրացնէ Թուրքիոյ արժեթղթոց դիրքն, բստ որում պայծառագոյն վիճակի մը մէջ դրած պիտի լինի զանոնք, համաձայն այն կարգադրութեան որ կնքուած էր արժեատարց հետ: Վեհ. Սուլթանն ուրիշ հրամանագիր մ'եւս հանեց՝ ջնջելով Կ. Պոլսէն գաւառաց վրայ քաշուած հէլաւներն: Այս ալ պիտի նպաստէ կանոնաւորութիւն մտցնելու Օսմ. Ելեւմտից մէջ, որ Պանքային գլխաւոր նպատակներէն մին եղած է: Այժմեան Թուրք կառավարութիւնը մեծ հաստատամտութիւն ու փափաք կը ցուցնէ կառավարելու իւր պարտականութիւններն որչափ հնար է, և կանոնաւորութիւն ու բարեկարգութիւն մտցնելու իւր ելմտական վարչութեան մէջ: Այս բան առաջ կուգայ մեծ մասամբ նոյն ինքն Վեհ. Սուլթանին բնաւորութենէն, որ հաստատ փափաք կը տածէ կանոնաւոր և բարգաւած վիճակ մը վերահաստատելու իւր երկրի մէջ, — փափաք, որոյ կատարման համար ազդու աջակցութիւն կը գտնէ արդի Մեծ-Եպարքոսէն Սայիտ փաշայէն: Նախագահը կը կարծէ թէ Թուրքիոյ վիճակը տակաւ առ տակաւ պիտի բարւոքի:

Նախագահը վերջացուց, առաջարկելով Տեղեկագրին և հաշուոց ընդունելութիւնն և իւրաքանչիւր արժեթղթի վրայ մէկ ոսկի շահաբաժնի վճարումն, որ տեղի պիտի ունենայ յուլիս 1ին ի Կ. Պոլիս, Լոնտոն և Բարիզ:

Այս առաջարկութիւն կրկնուեցաւ, և ապա կարճ վիճաբանութիւն մը տեղի ունեցաւ: Զանազան հարցմանց պատասխանելով, Նախագահն յայտնեց թէ, որչափ կարելի է գիտնալ, Պանքային ընթացիկ հաշիւները լիապէս ապահովեալ են:

Նախագահին առաջարկը միաձայնութեամբ ընդունուեցաւ, և ժողովն ուրիշ ձեւական գործողութիւնները կատարելով ցրուեցաւ:

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

(ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻՒ)

Աշխարհական պատգամաւորք երբ միացան Էջմիածին շատ չուտ ի միտ առին թէ՛ որպիսի ծանր կացութեան մէջ կը գտնուին: Ներսէս Սրբազանի համար միայն տասերկու ձայներ ապահովուած էին: Էջմիածնայ միաբանութիւնը իւր սինհոդովը Մակարեան էր մեծամասնութեամբ: Պատգամաւորք լաւ գիտէին թէ որպիսի ծանր հետեւութիւնք կրնային առաջ գալ եթէ Մակար Սրբազան կաթողիկոս ընտրուէր, և այդ վտանգին առաջն առնուլ իրենց պարտականութիւնը կը համարէին: Պատգամաւորք գիտէին թէ իրենք Էջմիածին եկած չէին միայն իրենց քուէներն Ներսէս Սրբազանի ալրով վերադառնալու համար, այլ իրենց սուրբ պարտականութիւնն էր Ազգին կամքը բացարձակապէս յայտնել տալ: Հնդկաստանի և Պարսկաստանի, Իսպահանի և Ռուսիոյ Հայերն իրենց պատուիրակներն ընտրած էին Ներսէս Սրբազանն կաթողիկոս ընտրելու համար: Պէտք էր որ Ազգին կամքը յարգուէր և ոչ թէ Էջմիածնայ Միաբանութիւնը յաղթանակ կանգնէր Ազգին կամաց վրայ: Կաթողիկոսը Ազգինն է և եթէ Ազգին չուզած անձն կաթողիկոս լինի բնական է որ ցրտութիւնը տիրէ Ազգին և Եկեղեցւոյ մէջ: Մակար Սրբազանի կաթողիկոս ընտրուիլն վտանգ մ'էր որուն առաջն առնուլ անհրաժեշտ էր:

Այս վտանգէն զատ երկու ուրիշ նկատողութիւններ եւս մեծ կարեւորութիւն ունէին: Պատգամաւորք համոզուած էին որ Հայոց Հայրապետական աթոռին վրայ պէտք է բազմի երիտասարդ եկեղեցական մը որուն համբաւը արդէն ցնցած լինի Ազգը, և որ վստահ իւր ժողովուրդի անսահման աջակցութեան վրայ, կարենայ մատուցանել Ազգին այն ամեն ծառայութիւններ որոց կարօտ ենք: Բաց աստի քանի որ Թուրքիոյ Հայոց Եկեղեցական Համագումար ժողովն և Ազգ. ժողովն Ներսէս Սրբազանն կաթողիկոսական առաջին ընտրելի ցոյց տուած են Էջմիածնայ Ազգ. ժողովոյ պարտականութիւնն էր յարգել այդ քուէն, որպէս զի Թուրքիոյ Հայոց հետ ներդաշնակութիւնը կատարեալ մնայ: Անդամ մը որ պատգամաւորք համոզուած էին թէ իրենց պարտականութիւնն է Ներսէս Սրբազան կաթողիկոս ընտրել և տալ մեկնիլ, բնական էր որ այդ նըպատակին հասնելու միջոցներն ալ բստ այնմ տնօրինէին: Պատգամաւորք խելք ունէին, անխոնջ սիրտ և ազգասիրական ձգտումներ ողի յաջողելու կարող էին:

Սակայն Մակար Սրբազանի կուսակցութիւնն ալ իւրեն պարագլուխ ունենալով գանձապահ Ներսէս եպիսկոպոսը և Պարզեանց Սուքիաս եպիսկոպոսը կ'աշխատէր ծերունի եպիսկոպոսին կաթողիկոսութիւնը յաջողցնել: Արդէն Գէորգ կաթողիկոսի վախճանուելէն ի վեր ո՛ և է միջոց չէին խնայած այդ նպատակին հասնելու համար և Կովկասու վարչութեան աջակցութիւնը իրենց ապահովուած էր:

Էջմիածնայ Միաբանութիւնը իւր Սինհոդովը, և թեմական առաջնորդաց մի մասն կը ցանկային տեսնել Հայոց Հայրապետական գահուն վրայ մի այնպիսի եկեղեցական որուն հետ կարենային «իւրարու լեզուէ հասկնալ»: Մի ծերունի կրնային կառավարել, կարող էր յաղթահրել իրենց հանդարտ և քաղցր սովորութիւններն, և մի երիտասարդ եպիսկոպոս, որուն գլխուն վրայ իբր լուսեղանակ կը փայլէր արիութեան, առաքինութեան և իմաստութեան համբաւը, այդպիսի Հայրապետ մը կոչումն չուներ անխռով պահպանել Միաբանութեան հաճոյքներն: Միաբանութեան Սինհոդին մէջ կար փոքրիկ մաս մը որ Ներսէսեան էր սակայն չէր կարող ակներեւ գործել. թէ չյաջողէր իւր գործը վատ էր:

Ամէն ինչ ի նպաստ Մակար եպիսկոպոսի էր: Երբ իրեն հարցուցած են թէ կը փափագի՞ կաթողիկոս լինել: — Ինչո՞ւ չէ, երբ ընտրուիմ, պատասխանած էր: Վերջի օրերն երկու պարագայներ ակներեւ ըրին թէ՛ Մակարեանք որչափ յառաջ դըրնացեր են և ո՛րպիսի համարձակութեամբ կը գործեն:

Միաբանութեան կողմէ եօթն անդամք կ'ընտրուին Ընտրողական ժողովոյ, և այս անդամք, եպիսկոպոսներն ու վարդապետներն, հնութեան կարգաւ կ'ընտրուին. Վարդապետաց մէջ էր Խորէն վարդապետ Ստեփանէին կարգն, սակայն միաբանութիւնը նորա տեղ մի ուրիշն ընտրեց. Խորէն վարդապետ Ստեփանէ կը բողոքէր, բայց ոչ ոք կուզէր լսել նմա: Ինչու այս զրկանքն Խորէն վարդապետ Ստեփանէի. վասն զի նա աներկիւղ կը գոչէր թէ՛ Էջմիածնայ փրկութիւնը Ներսէս Սրբազանէն կախում ունի. մեզ Ներսէս պէտք է՝ ոչ այլ ոք կը յայտարարէր: Խորէն վարդապետ մայիսի 7–8 ին աւելի գործնական կերպով պիտի բողոքէր, բայց այդ բողոքներէն չփոխուեցան կրնային ծաղիլ և պատգամաւորաց խնդրանօք, և այն վստահութեամբ որ Ներսէս Սրբազանի ընտրութիւնը ապահով է եա կեցաւ իւր բողոքներէ:

Միւս պարագայն էր Պ. Համբարձում Առաքելեանի խնդիրն որ արդէն ծանօթ է մեր ընթերցողաց: Կովկասու կառավարութիւնը որոշած էր Հնդկաստանի և Պարսկաստանի թեմերն զատել, և բստ այնմ ընել ընտրութիւն. պատգամաւորաց ընտրութեան հրահանգներն ալ այս իմաստով խմբագրուեցան. սակայն ընտրութիւններէ վերջ Կովկասու կառավարութիւնը անդրադարձաւ որ սխալ մը եղած է, վասն զի պատգամաւորաց թուոյն վրայ մի ձայն կ'աւելնայ և այս կը հակառակի Պոլոժէնիայի. հետեւաբար հրահանգ տրուեցաւ երկու ընտրուածներէն մին ջնջել: Ամէն փաստեր ի նպաստ Պ. Համբարձում Առաքելեանին էին, վասն զի ընտրուած էր թեմական քաղքէ և մանաւորապէս եկած էր Պարսկաստանէն իբր պատգամաւոր: Հնդկաստանի պատգամաւորն էր Պ. Սրբազ Նահապետեան ճեմարանի տեսուչը որ արդէն Էջմիածին էր: Սինհոդը ամեն ջանք ըրաւ որ Պ. Նահապետեան ներկայանայ իբր պատգամաւոր, և մինչ Սինհոդն ինքն իշխանութիւն ունէր այդ խնդիրն կարգադրելու, առանց ընդմէջ որ Կովկասու կառավարութիւնը միջամտէ: Ոչ միայն առանց ընդմէջ այլ և հարկ չեղած տեղն ալ այդ միջամտութիւնը խնդրեց: Սինհոդը յաջողեցաւ Պ. Նահապետեանը ընդունել տալ իբր պատգամաւոր: Մայիս 5 ի ժողովին մէջէն, դեռ խնդիրն չորոշուած, աղաչեցին Պ. Առաքելեանի որ դուրս ելլէ մինչեւ որ իւր խնդիրն ալ կարգադրի. բայց յետոյ իրեն խաղ խաղաց Սինհոդը: Ինչու Սինհոդը այսպէս ակներեւ բռնաբարութիւն կ'ընէր. վասն զի Նահապետեան Մակար Սրբազանի կողմնակից էր, մինչ Պարսկաստանի ներկայացուցիչն Ներսէս Սրբազանի համար էր: Սինհոդը շատ մըշտացած էր որ աշխարհական պատգամաւորաց մէջ չէր գտնուէր ոչ մէկ Մակարեան, հետեւաբար Պ. Նահապետեանը իրենց համար յոյժ թանկագին էր: Սակայն երբ Գանձապահ Ներսէս եպիսկոպոս, Հնդկաստանի Հայոց, պատգամաւորութեան ընտրելի ցոյց տուած էր Արշակ Նահապետեանը, Հնդկաստանի Հայք հրահանգ տուած էին որ Պ. Նահապետեան եթէ իւր քուէն Ներսէս Սրբազանի պիտի տայ, զինքը կ'ընտրեն ապա թէ ոչ չեն ընտրեր: Պ. Նահապետեան իբր գործնական մարդ, մտածեց որ պատգամաւոր ընտրուելու պատիւն կ'արժէ ընդունիլ ընտրողաց հրահանգներն, զոհելով իւր համոզումն, ուստի ինքն պարտաւոր եղաւ Ներսէս Սրբազանի համար միայն քուէ տալ: Բայց Սինհոդը ուրիշ յոյսեր ունէր: Եթէ Ներսէս Սրբազանի հրաժարականը ազդեցութիւն ունենայ և ուրիշ քուէարկութիւն մը հարկ լինի այն ատեն արդէն Մակար Սրբազանի համար քուէ մը կայր և պատրաստ է:

Ներկաներնիս այսպիսի դժուար կացութեան մէջ էին Մայիսի առաջին օրերը:

Պաշտօնական ընտրութեան օրէն առաջ Պ. Աբգար ի ժողով կը հրաւիրէ Պատգամաւորներն և մի քանի առաջնորդներ, կը խորհրդակցին իրենց հետեւելիք ընթացքի մասին: Ժողովականք 16 անձինք են և ամէնն ալ կը համաձայնին որ հարկ է Թուրքիոյ Հայոց հետ կատարելապէս համերաշխութեամբ ընթանալ, և այս համերաշխութիւնը ուրիշ կերպով կարելի չէր հաստատել բայց եթէ ընդունելով ամբողջապէս նոյա քուէարկած ընտրելիները: Այս մասին ամէնն ալ համաձայն են և կ'ստորագրեն մի թուղթ որ պահ կը տրուի Պ. Մելիք Գարակեօզեանի մօտ: Այդ օրը Ներսէս Սրբազանի համար տասն և վեց քուէներ ապահովուած են. բայց կը մնար Պ. Նահապետեանը կամ Պ. Առաքելեանը, երկուէն որն ալ ընտրուէր նա արդէն Ներսէս Սրբազանի համար քուէ պիտի տար, կամպ թէ ակամայ, որով մեծամասնութիւնը ապահովուած էր: Անդամ մը որ մեծամասնութիւնը ապահովուած էր այդ մեծամասնութիւնը սատարացնելն դժուար չէր: Ներսիսականաց ճարտարութիւնը եղաւ այդ օրն մտերմական տեսակցութեամբ յաջողել վարանողներէն ոմանս իրենց կողմն ձգել:

Այս խորութիւնը երբ ձանձուեցաւ Մակարեանք վերջին աստիճան տխրած էին, բայց ամենայն արիութեամբ, առանց յուսահատելու ի ժողով կը գումարին: Արդարեւ իրենց վիճակը յուսահատական չէր: Իրաւ է որ տասն եւ եօթն անձինք Ներսէս սրբազանի համար էին, բայց իրենց քուէներն երբ Ներսէս սրբազանի տային երկրորդ ընտրելի մ'եւս պիտի ներկայացնէին, այն ատեն անոնցմէ երեք կամ չորս ձայն եթէ իրենց քուէներն Մակար սրբազանի տային այդ քուէներն միանալով փոքրամասնութեան, շատ հաւանական էր որ Մակար սրբազան առաջին լինէր: Նոյն իսկ Մակար սրբազանի երկրորդ լինելն վասն զատուր կը համարէին: Պատգամաւորք չէին փափագեր որ մի այնպիսի եպիսկոպոս երկրորդ լինի որ եթէ Ներսէս հրաժարականի խօսք ընէ կառավարութիւնը առիթէն օգտուտ քաղելով անմիջապէս այդ երկրորդը կայսեր վաւերացնել տայ:

Կացութիւնը բաւական ծանր էր և երկու կողմն ալ գիտէին թէ ճարտար լինելու պէտք կար, և գլխաւոր ճարտարութիւնը կը կայանար վարանողներն իրենց կողմն ձգել: Խնդիրն այս վիճակի մէջ էր երբ յանկարծ անակնկալ կերպով իրաց վիճակը բոլորովին կերպարանափոխ եղաւ:

Ս. ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի

Բաղէշ, 2 Յունիս 1884

Ցեղայս ազգային գաւառական ժողովն, ազգային Երուսաղէմն հաւասարակշռելու համար ազգային տուրք մը հաստատեց չորս կարգի վրայ. 40, 30, 20, 10, զոր պիտի վճարեն ամեն ամեն անոնք, որ լրացուցած են 20 տարեկան հասակն: Ժողովն դրդելով նաեւ Առաջնորդարանի մը պէտքն, յետ երկար վիճաբանութեան, միաձայն հաւանութեամբ որոշեց՝ Կարմրակ Ս. Եկեղեցւոյ պարտիզի մէկ կողմն չորս սենեակով առաջնորդարան մը կառուցանել, որոց համար արդէն 120 լիրա պատրաստ է՝ չորս տարի յառաջ տեղի ունեցած ընդհանուր հանգանակութենէ մը: Բաց յայտնէ, որոշուեցաւ գրել առ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն, որ բարեհաճի գրել ի Պոլիս և ի գաւառս անպաշտօն գտնուող բոլոր եպիսկոպոսաց ու վարդապետաց ընդհանուր՝ ցանկն, յորմէ յարմարագոյնն ընտրուի յառաջնորդութիւն Բաղէշի վիճակին: Գաւառական ժողովն միանգամայն որոշեց գրել առ քաղաքական ժողով վիճակին, որ վարժարանաց բարեկարգութեան համար ի գործ դնէ պէտք եղած միջոցներն: Կառարկուի, որ եթէ իրենց որդւոց դաստիարակութեան համար դրամ ուղուի [անընթեռնելի] ծնողքներէն: բողոքականաց կամ ճիզվիթաց կը գիմեն. յասմ մասին կը յիշեմ հանգիստ Տ. Պօղոս Պատրիարքն, որ միշտ կըսէր թէ ա՛յն Հայն, որ սնոտի պատճառաւ կրօնափոխութեան կը դիմէ, երթա՛յ բարեաւ, որ մեք ալ ազատինք և գիտնանք թէ ո՛վ է կը մնան:

Կուսակալն հանգանակիչ մասնաժողով մի կարգեց՝ որպէսզի Թուրքերու համար Ռիւշտիյէ վարժարան մի հաստատուի:

Հիզանցի Արժ. Տ. Սահակ վարդապետ, որ այժմ քաղաքս է, կը պատմէ թէ 10 տարիէ հետէ Հիզանէն գաղթած են 1000 տունէն աւելի Հայ, որոց գիւղերն ու եկեղեցիք գրաւեալ են: Յիշեալ վարդապետը կըսէ, թէ ընդարձակ օրացուցի խմբագիրն ի՛նչպէս մոռցած է վանօրէից և վանահարց կարգին մէջ Ապարանից Ս. Խաչ վանքն, որոյ վանահայրն քանի մը տարիէ հետէ Օսման աղայի որդին է:

Ներկայ ամսոյս 14ին, ժամ 7–10, հեղեղի նման անձրեւ մը տեղաց. գետակներն 3–4 կանգուն բարձրացան, անձրեւն մեծապէս նպաստեց հնձոց և արօտներու, բայց բոլորովին առանց վնասու ալ չանցաւ, անձրեւի ժամանակ ճամբան գտնուող Հայ կանանց խումբ մը ի վերադարձ աճապարած ատեն, 13–14 տարեկան կոյս աղջիկ մը կը կորսնցընեն քաղաքին փողոցներուն մէջ, և երեկոյին փնտռելով կը գտնեն զնա բազօթեայ տեղ և մերկ, աղջկան պատմութենէն կիմացուի թէ առեւանգուեր, կողոպտուեր է:

Մօտկանոյ և Սպարկերտու միացեալ գաւառակայ գայմագամ վանցի Հասան պէյ՝ որ տեղւոյն գանձապահն ու հաշուական ծեծեր է, իրեն չհնազանդելուն համար, տեղը կանչուած է բացատրութիւն պահանջելու համար:

Լուր հասնելով քաղաքս, թէ կուսակալին ջորիները տարեր և սպասաւորներն ծեծեր հարուածով վիրաւորեր են, անմիջապէս հեծեալ ոստիկանք ղրկուեցան:

Հայաստանի մէջ ալ աստղագէտք կան: Ընդհանուր Հայաստանի գիւղացիք կը հաստատեն, թէ այն տարին, որ մեծ պահոց մէջ երեք ամիսներ կը գտնուին, միշտ ծանր կը լինի ձմեռն, ինչպէս այս տարի, որ մեծ պահոց մէջ փետրուար, մարտ և ապրիլ ամիսներն կային: Գաւառաբնակ Թուրքերն՝ երբ լուսինը խաւարի, կը հաւատան թէ մարդկային ազգի թշնամի վիշապ մը կուգայ կը նստի լուսնոյ դէմ. ուստի կսկսին բազմութեամբ աղաղակել. 27 ին գիշերը ժամ 2 ուկէսին փողոյները մալթ կարմրագոյն ամպ մը երեւցաւ լուսնոյ վրայ, տեղացիք խաւարում կարծելով՝ անմիջապէս կատարեցին յիշեալ արարողութիւնները:

Քանի մ'օր առաջ Գեր. Տ. Մեսրովպ հայրն և քաղաքական ժողովն կարեւոր խնդրոց համար փեմ. Կուսակալին ներկայացան. Նորին վսեմութիւնն այս տեսակցութեան ժամանակ ըսեր է թէ Թրքաց հանգանակութիւնը լմնցածին պէս մասնաժողով մ'ալ ձեռնէ պիտի ընտրեմ, որ փառաւոր վարժարան մը չինէք: Ժողովն պատասխաներ է թէ մեր բոլոր եկեղեցիք ունին իրենց վարժարաններն. կուսակալն յարեր է, թէ անոնք եկեղեցական վարժարաններ են, դուք եւս պէտք ունիք բարձրագոյն վարժարանի:

Ս.

ՕԳՏԱԿԱՐ ԽՐԱՏ ՄԸ

Պատկերներու վրայէ խուղի բիծերն հանելու համար կը գործածեն հաստ ծծուն թուղթ զոր բծին վրայ տեղաւորելէ յետոյ, տաք երկաթով տաքցնելու է և քանի թուղթը աղտը ծծէ այնքան տեղափոխելու է, մինչեւ որ ու խուղ չմնայ պատկերին վրայ. ապա պատկերին երկու կողմէն վրձինով մը նախ աւմոնեայ ոգւոյ բարակ խաւ մը և ապա մաքուր ալքոհոլի խաւ մը անցնելու է, և թուղթն իւր նախկին մաքրութիւնը կ'ստանայ։

Աղջկանց Հայուհեաց Ընկերութեան

Եօզկատու ազգային աղջկանց վարժարանին համար՝ Մայրենի լեզուի, Աշխարհագրութեան, Թուաբանութեան, Ազգ. Պատմութեան, դաշնակի համ ռ. ծագրութեան, ինչպէս նաեւ ձեռարուեստի և կարուձեւի հմուտ, ամուսնացեալ վարժուհի մը կը խնդրուի, որոյ ամսականն եւս դասատուի պաշտօն վարելով, ամսական պիտի ստանայ առ առաւելն 10 ոսկի։

Փափաքողք պէտք է դիմեն Ազգ. Հայուհեաց ընկերութեան Կեդր. Գործ. Ժողովոյ Ատենապետին։

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ ՀԱՐՑԱՔՆՆՈՒԹԵԱՆՑ ՄԵՋՊՈՒՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

Յունիս 20-27

Յունիս 20 չորեքշաբթի, ժամ 9—10 Օրտ. Հայ. Ֆրան. Գ. տարւոյ: 10—11 Ընթերց. Գ. Բ. և Ա. տարւոյ: 11—12 Սրատս. Ուսում. Ա. տար. 2—3 Տրամ. Գ. տար. 3—4 Ֆրանս. Ընթեր. Ա. Բ. և Դ. տար. 4—5 Քրի. Նախ. և Ուս. Ա. տար:

Յունիս 21 հինգշաբթի 9—10 Շարադրութ. Բ. տար. 10—11 Շարադրութ. Ա. տար. 11—12 Պատմութիւն Բ. տար. 2—3 Պատմութ. Գ. տար. 3—4 Դրագխութ. Դ. տար. 4—5 Սրտս. Նախակր. և Մարմնամարզ:

Յունիս 22 Ուրբաթ. 9—10 Թուաբ. Նախ. Գ. Բ. տար. 10—11 Իրագիտ. Նախ. Գ. տար. 11—12 Աշխարհագր. Գ. տար. 2—3 Հանրահաշիւ Գ. տար. 3—4 Թուաբանութ. Գ. տար. 4—5 Երաժշտութ. Բ. տարւոյ:

Յունիս 23 Շաբաթ 9—10 Ֆրանս. Բ. տար. 10—11 Պատմութ. Դ. տար 11—12 Ֆրանս. Ուսում. Գ. տար. 2—3 Ֆանսերէն Գ. տար. 3—4 Երաժշտութիւն Ընդհանուր. 4—5 Պատմ. Մատեն. Դ. տարւոյ:

Յունիս 25 Երկուշաբթի 9—10 Առողջին Տնտես. Գ. տար. 10—11 Մարդրկչմ. Ուս. Բ. տար. 11—12 Ֆրանս. Ա. տար. 2—3 Կրօնագիտ. Ա. տար. 3—4 Բնախօսութ. Դ. տար. 4—5 Դրագխութ. Գ. տարւոյ:

Յունիս 26 Երեքշաբթի 9—10 Թուաբանութ. Ա. տար. 10—11 Առողջաբան. Գ. տար. 11—12 Ձեւագիտ. Ա. և Բ. տար. 2—3 Հայերէն Գ. տար. 3—4 Բնագիտ. Դ. տար. 4—5 Ձեւագիտութ. Գ. և Դ. տարւոյ:

Յունիս 27 Չորեքշաբթի 9—10 Աշխ. Նա. և Ուս. Ա. տար. 10—11 Հայերէն Ուսում. Ա. տար. 11—12 Թուաբ. Ուսում. Բ. տար. 2—3 Գծագխութ. Բ. և Գ. տար. 3—4 Հայերէն Գ. տար. 4—5 Ձեռագործ Ընդհանուր:

ԾԱՆՕԹ. —Ժամերն ըստ Եւրոպացւոց են: Գծագրութիւնք, Գեղագիրք և Ասեղնագործք միշտ ի զննին: Աւուրք Դաշնակի են Բշ. Եշ. Շբ:

Ընթերցողք անշուշտ գոհութեամբ պիտի տեղեկանան թէ հանգուցեալ ճարտար Ատամնաբոյժ Պ. Տօրինեի, բազում տարիներէ ի վեր իւր քովն առած և իւր արհեստին ընտելացուցած էր իւր որդին, որ նոյնպէս Բարիզի բժշկական վարժարանէն վկայեալ ատամնաբոյժ է: Հետեւաբար այդ բարեգործ և հանրածանօթ վարպետին մահէն յետոյ, մայրաքաղաքիս հասարակութիւնը պիտի կարենայ օգտիլ նորա որդւոյն Պ. Տօրինեի հմտութենէն:

Պ. Տօրինեի՝ ըստ առաջնոյն պատրաստ է իրեն դիմող հիւանդները դարմանել, իւր տան մէջ, Բերա, Ասմալը Մէճիտ փողոց, թիւ 17, ամեն օր Եւր. առաւօտեան ժամը 9էն մինչեւ երեկոյեան ժամ 5։

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսերէն լեզուի

ԱՆԻ ՈՃՈՎ

Երկասիրեաց Թովմաս Թերզեան

Ա. ԵՒ Բ. ՄԱՍԵՐ

Երկրորդ տպագրութիւն, ընդարձակ յաւելուածովք բայից վրայ.

Ա. Հատորը 6 1/2 ղշ. և Բ. Հատորը 5 1/2 ղշ.

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Առաջին կարգի վաճառատուն մը, որոյ արտադրութիւնք կարեւոր գործոց նիւթ կընծայեն ի Թուրքիա, կը փափագի ներկայացուցիչ մը ունենալ Կ. Պոլսոյ մէջ: Ասոր վերաբերեալ ամէն ծանօթութիւն ստանալու համար, դիմել Կալաթա, Քարաքէօյ, Իսթէրն Աժանսի գործակատարութեան ի Տէյիրմէն խան:

Մ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՈՎ, ԱՌԱՆՑ ՑԱՒԻ ԱԿՌԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

Թիւ 1, Պանչէ—գարու, Կոստանդնուպոլիս

—o—

Դարուս ամենամեծ գիւտերէն մէկն է անտարակոյս ելեկտրական զօրութեան կիրառութիւնն յօգուտ մարդկային ցեղին: Ասոնց մէջ թերեւս կարեւորագոյն է այն արդիւնքն զոր կը մատուցանէ նա գործնական բժշկութեան, յորոց մի է նաեւ ատամնաբուժութեան տուած նոր և հրաշալի օժանդակութիւնն: Այս է ելեկտրական աքցանն, ճարտարարուեստ հնարք որով կ'անհետանան ամէն խոչ և խութ, ցաւ կամ տագնապ որք ակռայ հանելու գործողութիւնն այնքան դժուարամերձ կ'ընէին հասարակաց: Այսուհետեւ շնորհիւ ելեկտրական գործւոյն, ակռայ հանելը դիւրամատոյց կ'ընծայուի փափկագոյն մարդոց իսկ, յորոց յական թօթափել անզգայաբար կ'ելլեն ատամունք, առանց որ և է փոքրագոյն ցաւ մը պատճառելու: Ելեկտրական ատամնահանութիւնն գեռ հազիւ երեւեալ յԱմերիկա, արդէն իսկ սահմանեալ է մարդկային ազգիս մեծ ծառայութիւն մատուցանելու որոյ ի մանկացութիւն կը հրաւիրէ Մ. Խաչատուրեան իւր բազմաթիւ յաճախորդքն, ինչպէս նաեւ զամէն տառապեալս ատամնախօթութեամբ: Փորձը կրնայ ապացուցանել թէ այս նոր եղանակաւ կարելի է ոչ միայն առանց ցաւի հանել ակռայն, այլ որ ոչ նուազ պիտանացու է, ելեկտրական զօրութեան ազդեցութեամբ առաւել եւս կը բարւոքի մնացեալ ակռաներուն առողջական վիճակն։

ԿԻՒԼՏԷՍԹԷՆԻ ԱՍԱՐ

(Փունջ երկոց)

Գրանը էվվէլ. — Մասն Ա.

Գրեց և հաւաքեց Մ. Մ. Գարաբետ Աէնոյէ

Տպագր. Արամեան

Օսմանեան լեզուն նոր ուսանողաց սխորժելի և միանգամայն դիւրուսյց ընելու համար տաճկերէն և տարբեր լեզուներէ թարգմանաբար հաւաքեալ հատնտիր մատենագրութեանց հաւաքածոյ մ'է, որ կը պարունակէ կրօնական, բարոյական, գիտական, նկարագրական եւ պատմական հատուածք, առածանի, հանելուկք, քերթուածք, տոմակք, նամակք, աղերսագիրք, ևն. ևն.

Ամբողջ գործը դասերու բաժնուած է, որոնց իւրաքանչիւրն ունի ի ներքոյ իւր բառարանիկն, յորում նշանակուած են Արաբերէն և Պարսկ. բառերն իրենց հոլովներով հանդէպ ունենալով իրենց Հայերէն նշանակութիւնքն, և ի հարկին Հայատառ հնչմունք:

Կը ծախուի 5 զրշ. բոլոր գրավաճառաց քով և յԱրամեան տպարանի։

ԲԺԻՇԿ ՏԻԳՐԱՆ ՓԷՇՏԻՄԱՃԵԱՆ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՊԱՏՈՒԱՍՏՄԱՆ

(Պատկերազարդ և վերելակով հատոր մը)

Կը վաճառուի Պոլիս, Գավաֆեան գրատունը, Կալաթա Արշակ էֆէնտիի թղթավաճառանոցը և Բերա Լորենձ և Քայլ գրատունը: Գին 35 դահեկան։

ԳՈՒԻՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

ՈՒԼԻԷՆՍ

Տովային ապահովագրութիւն: —Դիմել առ գործակատարն ընկերութեան Պ. Ժ. Վ. Ուլիթալ, Եօրկիասիս խան, Պահչէ—գարու, Պոլիս. կամ Ղալաթիա, Աչէքսիատի խան, թ. 15:

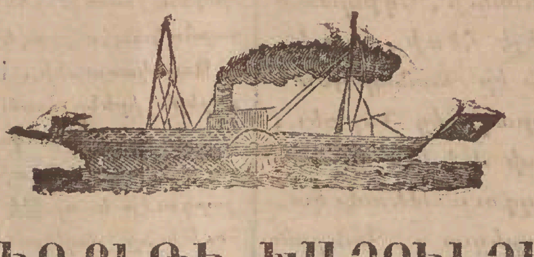

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷՅԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1884 ՅՈՒՆԻՍ ԱՄՍՈՅ

(Բաց ի կիրակէ օրերէն) Եւրոպական եզերէն կամուրջ իջնող շոգենաւուց երթեւեկութեան ժամերը

Ժ. Վ.		Թ.
11	Ենիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէյլէրպէյ Թարապիա Ենիքէօյ (Ենիքէօյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	34
11 35	Ենիքէօյ Ստէնիա Միրկէօն Պոյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք (Առնավուտքէօյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	19
12	Ռ. և Ա. Գավագ Ենիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէյլէրպէյ Թարապիա Ենիքէօյ (Ենիքէօյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	32
12 50	Ենիքէօյ Ստէնիա Միրկէօն Պոյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք (Առնավուտքէօյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	21
1 30	Ենիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէյլէրպէյ Թարապիա Ենիքէօյ (Ենիքէօյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի և ուրբաթ օրերը Ստէնիա Միրկէօն Պոյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք)	20
2 05	Ենիքէօյ Ստէնիա Միրկէօն Պոյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք (Պէպէքի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի բաց ի ուրբաթ օրերէ)	28
2 45	Ենիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէյլէրպէյ Քիրէճպուրնու Թարապիա Ենիքէօյ Ստէնիա Միրկէօն Պոյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք (Պէպէքէն մեկնող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	34
4 15	Ենիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէյլէրպէյ Թարապիա Ենիքէօյ Ստէնիա Միրկէօն Պոյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք Առնավուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ: Այս շոգենաւը Բամազանի երկրորդ օրէն սկսեալ ժամը 5ին պիտի մեկնի Ենիմահալլէէն:	32
6 15	Ենիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէյլէրպէյ Թարապիա Պէյգօզ Բաշպաղճէ Ենիքէօյ Միրկէօն Գանլըճա Ռ. և Ա. Հիսար Գանտիլլի Առնավուտքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Օրթաքէօյ Գուզկունճուք Պէշիկթաշ Իւսկիւտար	25
8 15	Ա. և Ռ. Գավագ Ենիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէյլէրպէյ Թարապիա Ենիքէօյ Միրկէօն Պոյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք Առնավուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ (ուրբաթ օրերը Ստէնիա պիտի հանդիպի)	20
10 —	Մէզարպուրնուէն Պէյլէրպէյ Թարապիա Պէյգօզ Ենիքէօյ Միրկէօն Ռ. Հիսար Առնավուտքէօյ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ	28

Առնավուտքէօյէն կամուրջ իջնող շոգենաւուց ժամերը

10 30	Պէպէք Առնավուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ	21
11	Պէպէք Առնավուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ	33
11 35	Առնավուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ	28
12 10	Պէպէք Առնավուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ Գապաթաշ	22
1	Առնավուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ	33
1 30	Պէպէք Առնավուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ Գապաթաշ	23
2 15	Առնավուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ	19
3	Պէպէք Առնավուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ	23
3 45	Պէպէք Առնավուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ Գապաթաշ	19
10 50	Հիսարէն ուղղակի կամուրջ	19
11 10	Պէպէքէն ուղղակի կամուրջ	25

Ասիական եզերէն կամուրջ իջնող շոգենաւուց ժամերը

10 45	Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք Գապաթաշ	22
11 30	Պէյգօզ Բաշպաղճէ Ռ. Բաշմահալլէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի (Գանտիլլիի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	23
11 50	Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք	25
1	Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք	2
1 30	Պէյլէրպէյ Թարապիա Պէյգօզ Բաշպաղճէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի (Գանտիլլիի նաւամատոյցը Գանտիլլիէն մեկնող շոգենաւի հետ պիտի հաղորդակցի և ուրբաթ օրերը Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք Իւսկիւտար)	17
2 30	Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք Իւսկիւտար (բացի ուրբաթէն)	33
3 30	Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք Պէշիկթաշ	2
4 15	Պէյգօզ Բաշպաղճէ Ռ. Բաշմահալլէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք: Այս շոգենաւը Բամազանի երկրորդ օրէն սկսեալ ժամը 5ին պիտի մեկնի Ենիմահալլէէն:	22
8 45	Պէյլէրպէյ Թարապիա Պէյգօզ Բաշպաղճէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք Իւսկիւտար (ուրբաթ օրերը Ռ. Բաշմահալլէ)	21
10 25	Գանտիլլիէն ուղղակի կամուրջ	23

(Բաց ի կիրակէ օրերէն) կամուրջէն Եւրոպական եզերք երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

1	Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Առնավուտքէօյ Ռ. Հիսար Միրկէօն Ենիքէօյ Թարապիա Պէյլէրպէյ Մէզարպուրնու Ենիմահալլէ	34
1 30	Գապաթաշ Իւսկիւտար Պէշիկթաշ Գուզկունճուք Օրթաքէօյ Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Առնավուտքէօյ Գանտիլլի Ա. և Ռ. Հիսար Գանլըճա Միրկէօն Ենիքէօյ Բաշպաղճէ Պէյգօզ Թարապիա Պէյլէրպէյ Մէզարպուրնու Ենիմահալլէ	25
2 30	Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Առնավուտքէօյ Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկէօն Ենիքէօյ Թարապիա Պէյլէրպէյ Մէզարպուրնու Ենիմահալլէ	32
5 —	Գապաթաշ Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Առնավուտքէօյ Պէպէք Ռ. Հիսար Պոյաճըքէօյ Միրկէօն Ստէնիա Ենիքէօյ Պէյգօզ Թարապիա Պէյլէրպէյ Մէզարպուրնու Ենիմահալլէ և Գավագներ	20
6 45	Իւսկիւտար Պէշիկթաշ Գուզկունճուք Օրթաքէօյ Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Առնավուտքէօյ Գանտիլլի Ռ. Հիսար Գանլըճա Միրկէօն Ենիքէօյ Թարապիա Պէյլէրպէյ	21
8 15	Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Առնավուտքէօյ Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկէօն Ենիքէօյ Թարապիա Պէյլէրպէյ Մէզարպուրնու	28
9 45	Հիսար Պոյաճըքէօյ Միրկէօն Ստէնիա Ենիքէօյ Թարապիա Պէյլէրպէյ Մէզարպուրնու Ենիմահալլէ	32
10 30	Ռ. Հիսար Պոյաճըքէօյ Միրկէօն Ստէնիա Ենիքէօյ Թարապիա Քիրէճպուրնու Պէյլէրպէյ Մէզարպուրնու Ենիմահալլէ	17
11 10	Ենիքէօյ Թարապիա Պէյլէրպէյ Մէզարպուրնու Ենիմահալլէ	20
11 30	Պէպէք Ռ. Հիսար Պոյաճըքէօյ Միրկէօն Ստէնիա Ենիքէօյ	25

Կամուրջէն Առնավուտքէօյ երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

10 30	Ուղղակի Պէպէք	22
12 30	Ուղղակի Առնավուտքէօյ	33
1	Ուղղակի Պէպէք	23
1 45	Ուղղակի Առնավուտքէօյ	19
2 30	Ուղղակի Պէպէք	23
3 15	Ուղղակի Պէպէք	19
9 50	Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Առնավուտքէօյ Պէպէք Ռ. Հիսար (Վոսփոր եկող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	19
10 25	Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Առնավուտքէօյ Պէպէք	25
11 5	Գապաթաշ Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Առնավուտքէօյ Պէպէք (Ենիքէօյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	21
11 45	Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Առնավուտքէօյ Պէպէք	28
12 —	Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Առնավուտքէօյ	25

Կամուրջէն Ասիական եզերք երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

11 20	Իւսկիւտար Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Ա. Հիսար Գանլըճա Պէյգօզ Ենիքէօյ	21
12 25	Ուղղակի Գանտիլլի	2
12 45	Իւսկիւտար Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Ա. Հիսար Գանլըճա Ենիքէօյ (բաց ի ուրբաթ օրերէ)	28
1 55	Ուղղակի Գանտիլլի (բացի ուրբաթ օրերէ)	33
2 45	Իւսկիւտար Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլըճա Բաշպաղճէ Պէյգօզ (ուրբաթ օրերը Ռ. Բաշմահալլէ)	25
2 55	Ուղղակի Գանտիլլի	
9 25	Գապաթաշ Պէշիկթաշ Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Գանտիլլի (Գավագներ գացող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	23
10 15	Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլըճա Բիփաթբաշա Բաշպաղճէ Պէյգօզ Թարապիա Մէզարպուրնու Գավագներ	34
10 40	Պէշիկթաշ Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Գանտիլլիի Ռ. Հիսար (Գանտիլլի նաւամատոյցը Պէյգօզի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	33
11 10	Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլըճա Ռ. Բաշմահալլէ Բաշպաղճէսի Պէյգօզ	23
11 40	Գապաթաշ Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ	21

Ամեն ուրբաթ շոգենաւ մը կամուրջէն ժամ 3.45ին մեկնելով Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Առնավուտքէօյ Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկէօն Ենիքէօյ Թարապիա Պէյլէրպէյ և Մէզարպուրնու պիտի հանդիպի և անտի ժամ 5.30ին մեկնելով և յիշեալ նաւամատոյցները հանդիպելով պիտի իջնէ ի կամուրջ:

Ամեն ուրբաթ երեկոյ ժամը 11.15ին շոգենաւ մը Ենիմահալլէէն կամուրջ պիտի իջնէ Մէզարպուրնու Պէյլէրպէյ Թարապիա Ենիքէօյ Միրկէօն Ռ. Հիսար Առնավուտքէօյ Օրթաքէօյ և Պէշիկթաշ հանդիպելով: Բամազանի ամիսը սոյն երթեւեկը տեղի չպիտի ունենայ:

ԻՍՏԻՆԻԱՅԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԷՆ

ԻՍՏԻՆԻԱՅԷՆ ԿԱՄՈՒՐՋ		ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԻՍՏԻՆԻԱ	
11 —	6 20 Պէշիքթ	11 25	7 15
11 45	7 15	12 — Գզկնճ	8 15
12 30	8 10 Պէշիքթ	12 45	9 — Պէշիքթ
1 —	9 —	1 15	9 30
1 30	9 45	1 50	10 — Պէշիքթ
2 —	10 — Պէշիքթ	2 20	10 25 Գզկնճ
2 30	10 30	2 55	10 45
3 10	10 40	3 30	11 5
3 45	11 5	4 — Պէշիքթ	11 25
4 30	11 25	4 45	11 50
5 5 Պէշիքթ	11 45 Գզկնճ *	5 30	12 5
5 45	12 5	6 — Պէշիքթ	12 5 Գզկնճ *

(* Այս շոգենաւները Հրեից տօներուն չպիտի երթեւեկեն)

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԸ

ԻՍՏԻՆԻԱՅԷՆ ԿԱՄՈՒՐՋ		ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԻՍՏԻՆԻԱ	
11 15	— —	11 10	— —
12 —	7 15	11 55	7 15
12 45	8 10 Պէշիքթ	12 40	8 15
1 30	8 40	1 25	8 50 Պէշիքթ
2 15	9 25	2 10	9 20
3 —	9 50	2 55	10 — Պէշիքթ
3 45 Պէշիքթ	10 30	3 30	10 35
4 20	11 —	4 10 Պէշիքթ	11 5
5 10 Պէշիքթ	11 25 Պէշիքթ	4 55	11 35
5 45	12 5	5 40	12 5
6 20 Պէշիքթ	— —	6 15 Պէշիքթ	— —

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԻՒՏԱՐԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԷՆ

2 — Հարէմէն Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
4 Հարէմէն Սալաճագ
10 45 Հարէմէն
1 45 Կամուրջէն Հարէմ (բաց ի կիրակի օրերէն)
3 45 Կամուրջէն Հարէմ
10 30 Կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ

ԻՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԵԼԷ ԵՒ ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱԲԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

2 45 Իւսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի
4 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
10 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
11 15 Իւսկիւտարէն Գապաթաշ
3 15 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
4 45 Սիրքէճիէն Գապաթաշ
10 45 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
11 30 Գապաթաշէն Իւսկիւտար

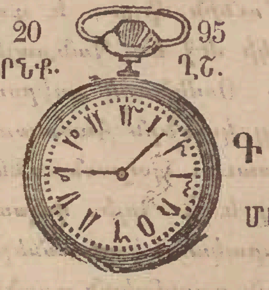

ԺԱՄԱԳՈՐԾ

Գ. Է. ՍԷԼՎԱՃԵԱՆ

ՄԱՀՄՈՒՏ-ՓԱՇԱՅԻ ԳԼՈՒԽ ԹԻՒ 244

Իւր արհեստական փորձառութիւնը գնահատող Արգոյ Հասարակութեան պատիւ ունի ծանուցանել թէ այս անգամ Բարիզու ամենէն նշանաւոր գործարաններէն միոյն մէջ պատրաստել տուած է նշանակեալ գնով նմանը ցարդ չտեսնուած կօթէն լարուող և խիստ ձեւաւոր ժամացոյցներ որոց 20 տարի կանոնաւոր քալելն կերաշխաւորէ, եթէ տարին անգամ մը միայն իւղոտուին:

Գաւառներէ եկած յանձնարարութիւնք փութով և ճշդութեամբ կը կատարուին։

ՈՒՂԵՑՈՅՑ

Մտօրք և մեքենոյ աշխարհաքար քերթուա:

Ցօրինեց

Գրիգոր Վարդանեան

Նախկին աշակերտ Հայկն. Կրթարանի

Կնդրունատեղին է Արամեան տպարանն, նաեւ կը գտնուի ամէն Հայ գրավաճառաց քով:

Գին 2 ղրուշ:

10էն աւելի գնողաց համար մասնաւոր զեղչ կը լինի:

ԻԼԱՆ

ԽԱՋԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Մաթպախը ամիրէ իչուն ալընաճագ լաղմ վէ միւթէֆերիքաթընըն սօն գարարը դաթխի իչպու հաղիրանը բուլմըն եէկիրմի պէշինճի փազար իրթէսի կիւնի վիրկիւնճէյիւնտէն՝ թալիպ օլանլէր թարաֆընտան եէվմի մէզքիւրտէ սաաթ եէտիտէն նիհայէթ տօղուզ պէչիրտա գատար խազինէյի խասսայի շահանէյէ միւրաճաաթ օլընմադ, վէ միւրաճաաթ օլընմասըրը սուրէթտէ եէվմէ վագթը մէզքիւր նիհայէթինտէ գարար վէ իւչտէն սօնրա պիր շէյ տինլէմէզ, վէ տէնիլօիլի հալտէ դապուլ օլընմախաճաղը պիլիմէք իւզրէ իլանը քէյֆիյէթէ իպթիտար գըլընը: 1—3

300 Հազիրան 19

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Մաթպախը ամիրէ իչուն ալընաճագ եաղ սէպզէսինին միւնաղասասընա իչպու հավիրանը բուլմըն եէկիրմինճի չարշէնպէ կիւնի պաշլանմաճաղընտան, թալիպ օլանլէրին եէվմի մէզքիւրտէ խազինէյի խասսայի շահանէյէ պուլընմալէրի իլան օլունուր:

300 Հազիրան 16 3—3

ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՆՊԱՐԵՂԻՆԱՑ

Պալըք—բազար Թահմիզ փողոց Թիւ 59

Ընդ պրեմ առ պրեմ առէք—ըն

Մելքոն էֆ. Տէօքմէճեանի վաճառատան մէջ կը գտնուին նպարեղինաց վեբարբերեալ ամեն տեսակ ապրանքներ, որպիսիք են, խաւզվէ սովորական, լաւ և ընտրագոյն (մարթինիքա). շաքար՝ Մարսիլիոյ և Թրիէսթի. այլ և այլ տեսակ բրբահմաչէթներէ զատ, Ֆրանսական բուն Ցուրնիէ. Սիպիրի թարմ և ընտիր իւղ. Նաբօլիի մաքարօն. Ճէնօվայի և Նաբօլիի չէհրիյէ. բրինձ՝ Մախսուսէ և Րիզօն. լուբիա և սիսեռն՝ եխուն և խիստ հավ մեղ. անուշեղէնի և խմորեղէնի յատուկ լաւագոյն ալիւր. օսլայ (նիշասթա) և աբարօթ. Քանտիոյ և Այվալըքի ընտիր անճառ. Լոնտոնի և Մարսիլիոյ քօլա. Ամերիկայի քարիւղ (կազ). Լոնտոնի ընտիր ձէթ (չիվիտ). քօնեաք և այլ ոգելից ըմպելիք. սօտա. թարմ ըսթաքօզ և սարտին. Այվալըքի ընտիր ձէթ. թարխանա և պուլկուր. մէկ խօսքով, սոյն վաճառատան մէջ կը ծախուի ամեն տեսակներուն լաւագոյնն այն պիտանի բաներու, որք առեւտրական սոյն ճիւղին կը վերաբերին գլխաւորապէս:

Ամեն յանձնարարութիւն կը կատարուի ուղղութեամբ և կանոնաւորապէս:

Գիները խիստ չափաւոր են: ԱՊԱՌԻԿ ՉԿԱՅ:

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

ԴԵՂԱՐԱՆ

Պ. ԵՒ Հ. ՔԻՒՋԻՒՔԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ

Երկար ժամանակէ ի վեր՝ դեղավաճառութեան եւ դեղագործութեան զբաղելով հասարակութիւնը գոհացնելու համար մեր ձեռքէն եկած ջանքը խնայած չըլլալնիս յայտնի է մեր պատուարժան յաճախորդաց և բոլոր հասարակութեան։ Այս անգամ ալ, մեր յարգոյ յաճախորդաց դիւրութիւն մ'ըլլալու համար, դեղարան մը բանալ փափաքելով, շատ տարիներէ ի վեր ամենուն ծանօթ Գալաթ Եէնի-Ճամի փողոցի 26 թիւ մթերանոցէն զատ՝ նոյնպէս Կ. Պոլիս կամուրջին գլուխը 77 թիւ «Պ. եւ Հ. Քիւջիւքեան Եղբարք» անուամբ դեղարան եւ մթերանոց (տէբօզիթօ) մ'ալ բացած ենք, ուր Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ քիմիական բաղադրութիւններն ու զանազան դեղերը, մեծ խնամով շինուած, եւ ամենէն ընտիր տեսակները կը գտնուին: Ասոնցմէ զատ ամեն տեսէն գործածուած զանազան տեսակ գինի, աղնիւ ձկան իւղ, Նորվէկիոյ շօքօլա, քօնեաք եւ ուրիշ ըմպելիք միշտ կը գտնուին: Եկած դեղագիրը խոհուն թարմ դեղերով, և մեծ խնամով կը պատրաստուին: Ասոնցմէ զատ դեղարանին վերնայարկը բժշկաց համար յատուկ տեղ որոշուած ըլլալով, հիւանդութեան մը համար բժշկի հետ խորհրդակցիլ ուզող անձինք, մեր դեղարանը գալով, ամեն կերպով օգուտ կը տեսնեն:

ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ

ՔԻՄԻԱԿԱՆ ԼՈՒԾՈՒՄՆ

ԶԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆ

Արտօնատէր, Մ. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ